స్వాతంత్ర్య సమర ఆంధ్ర వీరవనితలు

యాతగిరి శ్రీరామ నరసింహారావు

ఎమెస్కో

స్వాతంత్ర్య సమర ఆంధ్ర వీరవనితలు

యాతగిరి శ్రీరామ నరసింహారావు

ã0áê^‰Ω_"
డా. డి. చంద్రశేఖర రెడ్డి

=Ú„^} : సెప్టెంబరు, 2016

= ¸ Åº0 : ~∂.40/-

H=~ _*< : జి. పురుషోత్త్ కుమార్

„Ñ0@~û : రైతునేస్తం ప్రెస్, ÀÇÏ^~åÉÏ^.

„ÑK"~}
ఎమెస్కో బుక్స్ ప్రై. లి.
1-2-7, ÉÏ#∂HÍÅh,
QQ<="ÇÏÖ ~À_, ^À="ÅQ∂_,
ÀÇÏ^~åÉÏ^ - 500029. `ÅOQÍ}.
áÈ< áêºHû : 040-23264028.
e-mail : emescobooks@yahoo.com,
www.emescobooks.com

ÑOÑ}^•~"Å"
సాహితి ప్రచురణలు
29-13-53,
HÍàâfi~~å=Ù ~À_", ã∂~åº~å=Ù ¿Ñ@,
q[Ü"'å_-2. P0„^„Ñ^â.
áÈ< : 0866-2436643
e-mail: sahithi.vja@gmail.com
www.sahithibooks.com

ముళ్లపూడి సూర్యనారాయణ
™êfi`O„`º ã=∞~Ü∂^∞_∞

ఆంధ్రదేశంలో స్వాతంత్ర్యసమరయోధులు

PO„^^âOÖ’ *ÏfÜ∂^º=∞OÖ’ áêÖÁx *àH "o# =∞ÇÏàÏ ™êfi`O„`º ã=∞~Ü∂^∞Å#∞ Q∞iOz PO„^∞Å‰Ω ÑiKÜ∞O KÜ∞\ÏxH N Ü∂`yi N~å=∞ #~ãOÇ¨~å=¥ KåÖÏ „âq∞Oz ã=∂Kå~O ¿ãHiOKå~∞ – PÜ∞# PO„^Hãi ÜÚ=[# ãq∞u ™êÑOz `^•fi~å W`~ „Ñ=ÚY HÍ~º„H=∂Å∞ KÑ@_"∞QÍH ™êfi`O„`º ã=∞~Ü∂^∞Å‰Ω ã`å¯~ HÍ~º„H=∞O x~fiiã∂O\Ï~∞. ã=∞~Ü∂^∞Å∞ LÑÜ∂yOz# =ã∞¿ãH~} ‰Ä_® Kã "åi ã‡$`º~O É„^Ñ~z, KåÖÏ „âq∞Oz, `# ÑiKÜ∂Å#∞ =¥ÑÜ∂yOz ™êfi`O„`º ã=∞~Ü∂^∞Å É=# x~å‡}O áêÖ KÒHÖ’ K~ÚOKå~∞. P áêÖ KÒHÖ’< ~å[=∞¿ÇÏO„k =∞ÇÏàÏ ™êfi`O„`º ã=∞~ Ü∂^∞Å q„QÇ¨Å∞ „ÑuëêÑ# K~ÚOKå~∞. aÑ< KO„^áêÖ 1907 „áêO`OÖ’ „a\+µ „ÑÉ∞`fi =ºu~H q^•<åÅ∞ KO_®_∞`∂ ~å[=∞O„_Ö’ =¥Ñ#ºãOKå~∞ – PÜ∞# Q“~"å~O JÑÊ\#∞Oz P "∞^•#O áêÖ KÒHQÍ ÑÅ∞=|_∞`∞O_@"∞QÍH =∞#Ö’ ™êfi`O„`ºáÈ~å@ ã‡$`∞Å#∞ `\ "∞ÖÁ¯Å∞Ñ¥`∞Ok. D áêÖ KÒHÖ’< =∞~À "Ñ¥# ™êfi`O„`º ã=∞~Ü∂^∞Å É=# x~å‡}O PÜ∞# H$+=Å< [iyOk. P q^OQÍ „âq∞Oz ™êfi`O„`º ã=∞~Ü∂^∞Å ã‡$`∞Å‰Ω âßâfi`~∂ÑO HeÊOK\ÏxH PÜ∞# Kã# H$+H ^#º"å^•Å∞.

ã=∞~Ü∂^∞_∞QÍ PÜ∞#‰Ω <å Ja=O^<åÅ∞ JOkã∞<åfl#∞.

మండలి బుద్ధప్రసాద్
LÑãÉÏÑu
P0„^„Ñ^â âßã#ãÉ

నేటి తరానికి వన జాగృతి

ÉÏ~` ™êfi`O„`Àº^º=∞OÖ' `Å∞Q∞"åik „Ñ=ÚY áê„`. ÑÙ~∞+µÅ`À áê@∞ ¢ãÅ∞ ‰Ä_® ~q Jãq∞OKx „a\+ ™ê„=∂*ÏºxÑ ^âO #∞O_ áê~„^ÀÅ_®xH Jã=∂# `åºQÍÅ∞ Kâß~∞ =∞Ç`å‡QÍOn „ÑâOãÅ‰Ω áê„`∞ÅÜ∂º~∞.

186 =∞Ok g~ =x`Å∞ ™êfi`O„`º ã=∞~åOQ}OÖ' g~Àz`OQÍ áÈ~å_®~∞. "åi q=~åÅ#∞ ¿ãHiOz, ãO„QÇÏOQÍ "åi ÑiKÜ∂eÑ N Ü∂`yi N~å=∞ #~ãOÇ~å=Ù QÍ~∞ D „QO^O ^•fi~å `Å∞Q∞ *ÏuH JOkã∞<åfl~∞.

N Ü∂`yi N~å=∞ #~ãOÇ~å=Ù *ÏfÜ∞"åk. ^âÉ‰Ω_∞, QÍO^Ü∞"åk. `Å∞Q∞ *Ïu „áêÉ"åxfl Kå@_®xH ~å[=∞¿ÇÏO„^ =~åxfl HÍ~ºÉ∂q∞QÍ Kã∞‰Ωx J<H HÍ~º„H=∂Å#∞ =Ü∂ÉÏ~åxfl, J<å~ÀQͺxfl Àã`O ÖH¯ KÜ∞‰ΩO_® x~fiÇÏã∞O\Ï~∞. P0„^Hãi ÜÚ=[# ãq∞u ™êÑ# ^•fi~å @OQ∞@∂i „ÑHÍâO ÑO`∞Å∞QÍi PâÜ∂Å#∞ ™êHÍ~O Kã∞<åfl~∞. q^•º ãOãÅ∞ <ÅH˘eÈ q[Ü∞=O`OQÍ x~fiÇÏã∞<åfl~∞. ™êfi`O„`º ã=∞~åOQ}OÖ' K`#º=O`"∞# áê„` áÈ+Oz# ~å[=∞¿ÇÏO„^ =~OÖ' ™êfi`O„`º ã=∞~Ü∂^∞Å q„QÇÅ`À ™ê‡~H É=<åxfl, „QO^•ÅÜ∂xfl xi‡OÑ Kâß~∞. `=∞ =∞ÇÏŸ#fl` "å~ã`åfixfl ÉÏq`~åÅ∞ JOkÑÙK∞Û HÀ"åÅx, ¿ã"å x~ux, ^âßa=∂<åxfl "åiÖ' ÀÑOá⁄OkOKåÅx x~O`~O N #~ãOÇ~å=Ù `Ñ# Ñ_∞`∞O\Ï~∞. "åi ÅH º ™ê^#Ö' ÉÏQ"∞ D ÑÙãH0 Kkq ÜÚ=` L`I`∞Å∞ HÍ"åe. D<å_∞ =∞#O ãfi`O„` ÉÏ~`å=xÖ' ¿ãfiKåÛ"åÜÚ=ÙÅ∞

ÑÅ∞Û‰ΩO@∞<åfl=Ú. P<å\ Ñiãu "~∞. áê~`O„`ºOÖ’ "å~xfl ÉÏ^Å∞ Ñ_®~À, HÍ~åQÍ~"åãOÖ’ Zxfl HëêÅ∞ J#∞ÉqOKå~À D ÑÌãHO =∞#‰Ω `@`ÅO Kã∞Ok. "å~∞ Ö’HÀ`~ =∞ÇÏ`~ ã`åº„QÇÏ áÈ~å\ÏÅ`À ™êkOz =∞# KuHzÛ# ãfi~å*ÏºxflT "ã∞~å[ºO–Q fiÛ k^∞HÀ=@O <\ `~O ÜÚH¯ Q∞~∞`~ ÉÏº`. =∞# H~"åxfl D ÑÌãHO Q∞~∞ Kã∞Ok.

N Ü∂`yi "åiH t~ã∞û =Oz #=∞ã¯iã∞<åfl#∞.

Ja#O^#Å`À.....

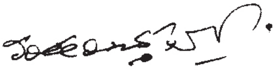

మండలి బుద్ధప్రసాద్

డా॥ పి. చిరంజీవినీ కుమారి
„Ñ^•#HÍ~º^i÷
`∂~∞ÊQÀ^•=i lÖÏ Ki„`, ã0ã¯ $u, ™ê=∂lH
q+Ü∂Å J^ºÜ∞# ã0ã – HÍH<å_

స్వాతంత్ర్య సమరంలో వీరవనితలు
– ఒక ప్రస్తావన

ÉÏ~` ™êfi`0„`º ã=∞~0Ö' áêÖÁ#fl Ü∂^•#∞Ü∂^∞Å ã0YºÖ' áÈ~å@ Ñ\=∞ Hey `=∞ ã=∞ã=Ú JiÊ0z *à§ áêÖ# g~=x`Å ã0Yº `‰Ω¯"q∞ HÍ^∞. N=∞u ã~Àlh <åÜÚ_∞ "Ú^Å∞H˘x ^∞=Ófii ã∞|ƒ=∞‡ =0\ =∞ÇÏàÏ Ü∂^∞Å∞ ™êfi`0„`º áÈ~å@0Ö' „Ñ^=∞„â}Ö' xeKå~∞.

™êfi`0„`º áÈ~å@ Ki„`x J<H Ki„`HÍ~∞Å∞ J^ºÜ∞#0 K™ê~∞. „Q0^•Å∞ ~z0Kå~∞. HÍh Lº=∞0Ö' =∞ÇÏàÏ Ü∂^∞Å áê„`x Zu K∂Ñ0z, "åi ™ê<åxfl ÉÏ~`^â Ki„`Ö', J0^∞<å, =ÚYº0QÍ, P0„^^â Ki„`Ö' ã~Ñiz# "å~∞ N Ü∂`yi N~å=∞ #~ã0Ç~å=QÍ~∞.

Ü∂`yi"å~∞ Ki„`Ö' „Ñu HÀ}Ïxfl ^âÉH ^$+`À K∂_Qey#"å~∞. Ki„`å`‡H"∞# „Ñu J0âßxfl ™ê=∂lH ^$HÊ^0`À Ñije0KQÅ"å~∞. J0^∞K`< P0„^„Ñ^âÖ' ™êfi`0„`º ã=∞~ Ü∂^∞Å Ki„`#∞ Ñije0K_Ö' P „áê0`Ñ g~=x`Å‰Ω „Ñ`ºH"∞# ™ê#0 L#fl^x D „Q0^0 ^•fi~å x~∂Ñ0Kå~∞.

P0„^^âÖ' "™êfi`0„`º ã=∞~ P0„^ g~=x`Å∞– J< „Q0^•xfl N #~ã0Ç~å=QÍ~∞ J`º0` „ÑÜ∂ã`À J@∞ NHÍ‰Ωà0 #∞0_ <Å∂~∞, ÀÇÏ^~åÉÏ^∞, #ÖÁ0_ "Ú^Ö# lÖÏÅ =~‰Ä,

ã=∂Kå~åxfl ¿ãHiOz `Ü∂~∞ K™ê~∞. „Ñu lÖÏ‰ QÅ „áê=ÚYºO, <ãiH ãfiÉÏ=O, ~å[HÜ∞ K`#ºO, ™êfi`O„`º áÈ~å\Ï"âßxfl *'_Oz PÜ∂ lÖÏÅÖ' QÅ ™êfi`O„`º =∞ÇÏàÏ áÈ~å@ Ü∂^∞Å ã=∂Kå~åxfl ¿ãHiOKå~∞. D„QO^OÖ' JÑ~∂Ñ"∞# Ki„` "∞~∞ÑÅ∞ =∞ÇÏàÏ áÈ~å@ Ü∂^∞Å rq` Q=∞#OÖ' H#|_`å~Ú.

NHÍ‰àO lÖÏ ât=∂#∞ Q∞#fl=∞‡ J\g K\ÏÅ#∞ kH¯iOK ã=∞Ü∞OÖ' P"∞ Qiƒ}. P"∞#∞ „a\+ „ÑÉ∞`fiO HÍeÛ KOÑOk. P<å\ #∞O_ P"∞ x"åã"∞# "=∞O^ã- „QÍ=∂xfl g~Q∞#fl=∞‡ „QÍ=∞OQÍ< ÑÅ∞ã∞<åfl~∞. q[Ü∞#Q~O lÖÏÖ' >‰=∞à§ J< XH ‰@∞O|O #∞Oz #Å∞Q∞~∞ =∞ÇÏàÅ∞ áÈ~å@O Kã∂ *Å∞‰ "àÏ§~∞. `∂~∞ÊQÀ^•=i lÖÏ #∞O_ ÉÏ~åº É~Å [O@Å∞ HÍjÉ@ "OH@ ~=∞}=∞‡, ÅH; #~ãOÇ ~å=Å∞, áêÅHÀ_\ âߺ=∞ÖÏO|, ã∂~º„ÑHÍâ~å=Å∞ [q∞e *Å∞Hà§_O JÑÓ~fi"∞QÍ. 1932Ö' ã~ÀIh <åÜÚ_∞ J^ºH`# _bÖ' „a\+µ"åi J~åKHÍÅ#∞ x~ãã∂ [iy# ãÉÖ' "^•O`O H=∞ÖÏ^q J~ã∞ JÜ∂º~∞. ^âÉÏO^q ã∞|ƒ=∞‡QÍi Q∞iOz `eÜ∞x"å~∞ Ö~∞. P"∞ q^=. XH™êi XH áÈbã∞ "=∂ áêÅ# ZÖÏ L#flk Jx J_y` `# `Åg∞^ L#fl Q∞_#∞ fã WkQÀ WÖÏ L#fl-^x J#fl^@. n~∞~åÅ∞, =∞ÇÏàÏã∂ÊiH P^~¿„áêÜ∞=Ú J~Ú# N=∞u ^∞~åÉÏ~Ú ^â=ÚM H^ ™êfi`O„`º áÈ~å@OÖ' XH J^ºÜ∞#"∞. ÑtÛ=∞QÀ^•=i lÖÏÖ' J=∞‡#fl~å*Ï 1937Ö' Z"∞.ZÖ.Z., PO„^ Ü¸x=iû\ Àã<\ "∞O|~∞ =∞iÜÚ L=∞‡_ =∞„^•ã∞ ~åR ãÉ LÑãÉÏÑu. H$ëê lÖÏÖ' J<H=∞Ok =∞ÇÏàÏ Ü∂^∞ÅÖ' '=∂ÅÑe- #=Å ~åã# L#fl= ÅH;<å~åÜ∞}QÍi ÉÏ~º L#fl= ÅH;ÉÏÜ∞=∞‡, |ã=~åA JáêÊ~å=QÍi ÉÏ~º ~å[ºÅH; =O\"å~∞ ZO^~À L<åfl~∞. „ÑHÍâO lÖÏÖ' 1921, 1922 ãO=`û~=ÚÅÖ' N=∞u HÀ@ ã∞O^~=∞‡ Ñ#∞fl x~åH~} L^º=∞OÖ' Ñ#∞fl H@∞@‰ XÑCHÀÖ^∞. JÑC_∞ P =Ó i `ÇÏãÖÏ~ P"∞ =∞OQà ã∂„`åxfl Ñ#∞flQÍ [=∞H@∞‰<åfl_∞. <Å∂~∞ lÖÏÖ' á⁄}HÍ H#H=∞‡ „QO^•ÅÜ∞ Lº=∞OÖ' K∞~∞H#

áê„` =ÇÏ‹ã, uH¯=~Ñ ãO^~=‡ ÇÏi [<Àº=OÖ’ <åÜ‰Ω~åÅ.
#ÖÁO_ IÖÏÖ’ P~@ H=ÖÏ^q „Ñ=ÚY H= ¸ ºx+µ Ü∂^~åÅ.
=Å ãfi~å[ºO LÉÜ "å=ÑHÍÅ‰Ω <åÜ‰Ω~åÅ. ÇÏ^~åÉÏ^Ö’
ãOQO ÅH;ÉÏ~ÚQÍ~, Ñ^‡*Ï<åÜÚ_ =O\ "å~ ^â„Ñu+#
W#=_Oz#"å~ ZO^~À L<åfl~.

PO„^^âOÖ’ gÖ#O` ã=∂Kå~åxfl ™êfi`O„`º ã=~
Ü∂^ÅÖ’ ãÅ Ki„`# N #~ãOÇ~å=QÍ~ ãOáêkOz, D
„QO^OÖ’ á⁄O^Ñi Kå~. Ki„` Ñiâ’^‰ΩÅ‰Ω =ÚYºOQÍ
ÉÏ~`^â ™êfi`O„`º áÈ~å@ Ki„`# J^ºÜ#O KÜQÀ~ iã~Û
™ê¯Å~Å‰Ω =ÇÏàÏ Ü∂^Å áÈ~å@ Ki„`, XH H˘` HÀ}OÖ’ D
„QO^OÖ’ ^˘~‰Ω`Ok.

ãÅ ^$HÊ^OÖ’ Ki„`x J^ºÜ#O KÜQÀ~ W\=e
`~OÖ’x ã"å^ q^•º~Å‰Ω JÑ~∂Ñ"# ã=∂Kå~åxfl D „QO^O
JOkã∂Ok. ÉÏ~` ™êfi`O„`º áÈ~å@O Ñ#, PO„^^âOÖ’
Jáê~"# `åºQÍÅ Kã# ™êfi`O„`º áÈ~å@ Ü∂^ÅÑ# =zÛ#
„QO^•ÅÖ’ N #~ãOÇ~å=QÍi „QO^O XH „Ñ`ºH"# ™ê<åxfl
ãOáêkOK‰Ω#flk.

D „QO^O „áêuÑkHÑ q™ê~"# J^ºÜ<åÅ Kã ZO`À
ã=„QOQÍ *ÏfÜ∂^º=OÖ’ áêÖÁ#fl PO„^„Ñ^â =ÇÏàÏ Ü∂^Å
ãOÑÖ~ Ki„`# "Å=iOK ÉÏ^º` Ki„`HÍ~Å‰Ω D „QO^O
Q~KãOk.

ఈ పుస్తకం గురించి...

ÉÏ~` ™êfi`O„`Àº^º=∞OÖ’ ZO^~À ¬ãÅ∞, Ñ̀~∞+µÅ∞ `åºQÍÅ∞K™ê~∞. ^â=∂` ^•ãºâ$OYÖÏÅ#∞ „`OK∞@‰Ω H˘O^~∞ `åºQÍÅ∞ K™ê~∞. WO^∞Ö’ =∞ÇÏàÅ∞ ‰Ä_® Z<Àfl H+#ëêÅ∞ J#∞ÉqOKå~∞. =∞Ç̀`å‡ QÍOn ÑÅ∞Ñ̀#O^∞H˘x Lº=∞OÖ’H ^∞q∞HÍ~O^~À. PÜ∂ „áêO`åÅÖ’ ™êxH <åÜ∞‰ΩÅ∞ `=∞ LÑ<åº™êÅ`À L„~∂`Å∂yOKå~∞.

D g~∞Å ™êÇÏã QÍ^Å#∞, `åºQÍÅ#∞, xHÑO KÜ∞=Åã# J=ã~O ZO`<å LOk. J"∞iHÍ, `k`~ ^âßÅÖ’ ™êfi`O„`Àºº=∞ Ki„`Å#∞ ZÑC_À É„^Ñ~åÛ~∞. P kâQÍ ÉÏ~`^âO ÑÜ∞xOzOk. ^â "åºÑOQÍ L#fl ã=∞~ g~∞Å Ki„`#∞, PÜ∂ ãOÑ∞@#Å∞ ™ê^º"∞#O`=~‰Ω á⁄O^∞Ñ~åÛ~∞. HO„^ „ÑÉ∞`fiO „áÈ`åûÇÏO`À ^•^•Ñ̀ Jxfl ~å†ëêÅÖ’ ã=∞~g~∞Å ãO„QÇÏ rq`åÅ#∞ ¡ãHiOz „QO^ãO K™ê~∞, S` P g~∞Å KåÜ∂z„`åÅ#∞ ãfiHiOKH áÈ=_O `ÑÊ^"∞. WÑÊ\H KåÖÏ ã=∞ÜO =$^• J~ÚOk. WÑÊ\H<å „ÑÉ∞`fiO ÑÓ#∞H˘x H˘xfl áÈ\'Å#~Ú<å ¡ãHiOK∞@ =∞Ozk.

<å\ PO„^„Ñ^â „ÑÉ∞`fiO ã=∞~g~∞Å Ki„`Å#∞ ¡ãHiOz, 3 „QO^•Å#∞ „ÑK∞iOzOk. ãO`À+O. H˘xfl `ÑCÅ∞ ‰Ä_® ^˘~å~Ú. L^•ÇÏ~}‰Ω ~å[=∞O„_Ö’ t=~åA ã∞|ƒ=∞‡ g~=x`, P"∞ É~_®H~∞ ~å=∂~å=Û ‰Ä_® ã=∞~g~∞_#x „ÑÉ∞`fi „QO^OÖ’ LOk. x*ÏxH ã∞|ƒ=∞‡ QÍi ‰Ω=∂~∞_∞ _®H~∞ ~å=∂~å=Û. PÜ∞< ™êfi`O„`º ã=∞~g~∞_∞. P q+Ü∞OÌÑ P "åÅ∂º"∞ Z_@~# _®ll ~QÍxx „Ñtfl OKQÍ lÖÏÅ#∞O_ =zÛ# ã=∂Kå~åxfl

„ÑH\OKå=∞O` J<åfl~∞. H˘xfl HO„^HÍ~åQÍ~O#∞O_, =º‰ÑÅ#∞O_
=zÛ# ã=∂Kå~O Jk. ãÉ*Öû #∞O_ ã=∂Kå~O Ö<Ö^∞.
YzÛ`OQÍ H˘O`=∞Ok g~∞Å Ki„`Å∞ HÍÅQ~ƒOÖ' HeûáÈÜ∂~Ú.
ÑtÛ=∞ QÀ^•=i lÖÏ U[hû <åÜ∞‰Ω_∞ H˘O_Ñe ã∞ÉÏƒ~_x
(Z~flQ∂_O) POQ „ÑÉ∞`fiO HÍeÛKOÑ, P `ÀÅ∞ãOzx ~å[=∞O„_
fã∞H˘x =zÛ HÀ@Q∞=∞‡O =^ #∞O_# =@=$HÍxH `Å„HO^∞Å∞QÍ
"ÖÏ_nã, „Ñ[Å#∞ ÉÜ∞„ÉÏO`∞Å#∞ K™ê~∞. ™êfi`O„`À ºº=∞OÖ'
áêÖÁO> W^ Qu Ñ_∞`∞O^x KÑÊ_=∞#fl =∂@. `~åfi` JÑÊ\'
LO_# =ÚxûÑÖ =¸ºlÜ∞O (Q∞O„_x ãOÉÏÅ∞#fl É=#O)Ö'
„Ñ^i≈OKå~∞. <å z#flÑC_∞ <<å JãÑO[~åxfl JH¯_
=¸ºlÜ∞OÖ' K∂™ê#∞.

H˘xfl lÖÏÅ ã=∞~g~∞Å ãOÑ∂Å"å~∞ lÖÏ ã=∞~Ki„`
ãOHÅ<åÅ#∞ „ÑH\OKå~∞.

™êfi`O„`º ã=∞~OÖ' PO„^ =∞ÇÏàÅ∞ 186 =∞Ok
áêÖÁ<åfl~O> PâÛ~ºH~"∞H^•! |ÇïâßU ~åROÖ'#∂ WO`=∞Ok
¢ãÅ∞ P =∞ÇÏŸº=∞OÖ' áêÖÁ#Ö^"∂. XH¯ Q∞O@∂~∞ lÖÏÖ'<
89 =∞Ok =∞ÇÏàÅ∞ g~Àz` áÈ~å\ÏÅ∞ Kâß~∞. PO„^
ã=∞~åOQ#Å ¿Ñ~#∞, ãO„QÇÏ Ki„`Å#∞ `eÜ∞*Ü∞_O =∞Oz^x
XH „ÑÜ∞`flO K™ê#∞. PÜ∂ lÖÏÅ =∞ÇÏàÏ=∞O_Å∞ÅÖ' D
ãOHÅ<åxfl Kkq, QifiOKåÅx, ÑÅÅ‰Ω `ÖÏÊÅx HÀ~∞`∞<åfl#∞.

<å\ PO„^„Ñ^âÖ' U #Q~OÖ'#∂ 12 =∞Ok =∞ÇÏàÅ∞
™êfi`O„`º ã=∞~OÖ' *à§‰Ω "à§Ö^∞. XH¯ ~å[=∞¿ÇÏO„kH P
Q"~=O ^H¯Ok. JÖÏQ U lÖÏÖ'#∂ JO`=∞Ok ¢ãÅ∞ *à§‰Ω
"à§Ö^∞. XH¯ Q∞O@∂~∞ lÖÏÖ'< J@∞=O\ Ki„` [iyOk.

యాతగిరి శ్రీరామ నరసింహారావు

విషయసూచిక

1.	NHÍ‰ßàO lÖÏ ã=∞~Ü∂^∞Å∞	13
2.	q[Ü∞#Q~O lÖÏ ã=∞~Ü∂^∞Å∞	16
3.	qâßYÑ@flO lÖÏ ã=∞~g~ =x`Å∞	18
4.	`∂~∞ÊQÀ^•=i lÖÏ ã=∞~g~ =x`Å∞	20
5.	ÑtÛ=∞ QÀ^•=i lÖÏ ã=∞~g~ =x`Å∞	31
6.	H$ëê lÖÏ ã=∞~g~ =x`Å∞	38
7.	Q∞O@∂~∞ lÖÏ ã=∞~g~ =x`Å∞	43
8.	„ÑHÍâO lÖÏ ã=∞~Ü∂^∞Å∞	53
9.	<Å∂~∞ lÖÏ ã=∞~Ü∂^∞Å∞	55
10.	J#O`Ñ¡~O lÖÏ ã=∞~Ü∂^∞Å∞	59
11.	=~OQÅ∞ lÖÏ ã=∞~Ü∂^∞Å∞	59
12.	z`∂~∞ lÖÏ ã=∞~Ü∂^∞Å∞	60
13.	ÀÇÏ„^•ÉÏ^∞ lÖÏ ã=∞~Ü∂^∞Å∞	61
14.	#ÖÁO_ lÖÏ ã=∞~Ü∂^∞Å∞	64

శ్రీకాకుళం జిల్లా సమరయోధులు

శ్రీకాకుళం జిల్లా నైసర్గిక స్వరూపం

P0„^„Ñ^â ~åR0Ö’ 3 qÉÏQÍÅ∞ L<åfl~Ú, L`~å0„^Ö’ 3 lÖÏÅ∞ – NHÍ‰Ωà0, q[Ü∞#Q~0, qâßYÑ@fl0. `∂~∞ÊQÍ X_™êû ~å¡ëêxHÍ#∞‰Ωx L#fl lÖÏ NHÍ‰Ωà0, HoOQÍ0„^Ö’ "Ú^\ lÖÏ. XHÑ¨C_∞ QO*Ï0 lÖÏÖ’ L0_k. XH"Ñ¨ ã=Ú„^0 =∞~À"Ñ¨ Z‰Ω¯= J@g„áê0`0, <åQÍ=o, =0â^•~ #^∞Å∞. J0^∞=Å Z‰Ω¯= „áê0`0 ãã\ºâߺ=∞Å0 J~Ú0k. 1960 ^âH0Ö’ XH <åÜ∞‰Ω_∞ `# W^~∞ Ñ¨„uHÅ‰Ω P #^∞Å ¿Ñ~∞ ÅÑ@_0 J0^sfl Pâ¨~º Ñ¡zOk. ^âß=`å~åÅÖ’, ‰Ä~å‡=`å~0 WH¯_ "Åã0k. J^ N‰Ä~‡0. ã∞=∂~∞ =0^âßã<åÅ∞<åfl~Ú. =∂Ñ∞áêk"å~0<å_∞ ã∂~ºH~}ÏÅ∞ J~ãqe Ö’x Q~åƒÅÜ∞OÖ’ ã∂~∞º} `åH_0 qâ+0. =0â^•~ #n f~0Ö’x N=ÚYe0QÍÅÜ∞0 tÅÊ=∞Ü∞0. QÍ~k|ƒÑ Éʃ^•~å=∞0 L0k. NHÍ‰Ωà0Ö’x ÅÑ^=∞j^∞ XH<å\ t"åÅÜ∞0, HÍmÑ@fl0 ~å=∂~å=Ú (HÍ~å"∞ëê~∞) QÍi 'H^• xÅÜ∞0- JÑ¨~∂Ñ"∞#k. Jk NHÍ‰ΩàOÖ’ L0k. `∞~∞+µ¯Å HÍÅOÖ’ zH¯HÀÖ XH =ÚYº ~å[HÜ∞ H0„^0. âßã#ãÉÅ ãÊH~∞QÍ ÑxKã# N ~˘Y0 ÅH; #~ã0ÇÏ0 ^˘~, „ÑuÉÏÉÏ~u D lÖÏ‰Ω K0k# "å~. ~å[HÜ∞ K`#º0 Z‰Ω¯=QÍ #∞#fl lÖÏ. ÑÖÏã r_ÑÑC‰Ω „Ñãk. NHÍ‰ΩàÏxH 4 H.g∞. Ö’x Hà§Ñe=^ <åQÍ=o, 20 H.g∞.Ö’x HoOQÑ@fl0 =^ =0â^•~ ã=Ú„^0Ö’ HÅ∞ã∞0k.

q∞H¯e "#∞H|_# lÖÏ J~Ú#ÑÊ\H 329 =∞0k Ñ¨~∞+µÅ∞ ™êfi`0„`º ã=∞~0Ö’ áêÖÁ#_0 qâ+0. „ÑH¯< X_™êû ~åR0Ö’x |~0Ñ¨~0 „ÑÉÏ=0 D lÖÏÑ Ñ_0k. S^∞=∞0k =∂„`"∞ ¢ãÅ∞ WH¯_ Lº=∞0Ö’ HÍ~åQÍ~

tHá⁄O^•~∞. JO^∞Ö’ tëêKå~ ‰Ω@∞OÉÏÅ#∞O_ #Å∞~∞ áêÖÁ<åfl~∞. JO^∞Ö’ HÑÊQO`∞Å PkÅH; ÇÏi[<åÉ∞º^Ü∞ HÍ~º„H=∞OÖ’ K∞~∞‰ΩQÍ áêÖÁ#_O qâ+"∞ =∞i. ât=∂#∞ Q∞#fl=∞‡ ~`∞ ‰Ω@∞O|O#∞O_ =KåÛ~∞. P"∞ Qiƒ} J~Ú#ÑÊ\H, áÈbã∞Å∞ HÍeÛKOáê~∞. NHÍ‰ΩàO lOÏ"åã Qi"∞à§ ã`º<å~åÜ∞} QÍ~∞ J<H Ñ~åºÜ∂Å∞ *à‰Ω "à_"∞ QÍH PÜ∞# ~zOz# "=∂ H˘n `Å^˘~`#=¸- J#fl 39 ÑO‰ΩÅ n~ QÜ∞O ^âßxfl L„~∂` Å∂yOzOk. rq`=∞O`å H_∞^•i„^•ºxfl J#∞ÉqOz, K<fl ÇÏŸ@Ö =ÚO^∞ J_∞‰Ω¯O@∂ PYi âßfiã q_Kå~∞. =∞~À <åÜ∞‰Ω_∞ ã~å~∞ Q“`∞ÅKÛ#fl |_∞Q∞ =~åÅ JÉ∞º#flu HÀãO JÇÏiflâÅ∞ H+Ñ_#, Q˘ÑÊ áêÖ’~ÚOQ∞ L#fl <åÜ∞‰Ω_∞. L^º=∞OÖ’ áêÖÁx Z<Àfl Ñ~åºÜ∂Å∞ *Å∞ rq`åxfl J#∞ÉqOKå~∞. JkHÍ~, „ÑuÑHÍÅÖ’ <åÜ∞H`fi ™ê<åÅÖ’ L#fl"å~∞. D W^i =ÖÏ NHÍ‰ΩàO lOÏ‰Ω =∞Oz ¿Ñ~∞ =zÛOk.

శ్రీకాకుళం జిల్లాలో స్వాతంత్ర్య సమర ఆంధ్ర వీరవనితలు

1. కప్పగంతుల ఆదిలక్ష్మి

NHÍ‰ΩàO "åã=Àº∞Å∞ ~å"∞âO QÍi ^~‡Ñufl. âßã<ÀÅOÑ∞#, ÇÏi[<åÉ∞º^Ü∞O, MÏn„ÑKå~O, q^j =G^ÇÏ#O, eH¯~∞ëêÑÀÅ‰Ω =ºu~HOQÍ „Ñ^~¬# Kâß~∞. Lº=∂ÅÖ’ K∞~∞‰ΩQÍ áêÖÁ<åfl~∞. tHÅ ##∞ÉqOKå~∞.

2. దువ్వాడ బాలకృష్ణమ్మ

=∞O^™ê "åã. =∞O^™ê Z¿ã\ ~`∞Å L^º=∞OÖ’ áêÖÁx, 1940Ö’ XH ãO=`û~O Hi#HÍ~åQÍ~ tH##∞ÉqOKå~∞.

3. శశిమాను గున్నమ్మ

=∞O^™ê "åã, Z¿ã\ ~`∞Å L^º=∂xH <åÜ∞H`fiO =ÇÏOK_"∞ QÍH „ÑÉ∞`åfikHÍ~∞Å J<uH ^∞âÛ~ºÅ#∞ YO_OKå~∞. J@gK\ÏÅ#∞ kH¯iOK ã=∞Ü∞OÖ’ Z^∞~˘_# QiƒÑ} Q∞#fl=∞‡#∞ áÈbã∞Å∞ HÍeÛKOáê~∞. <å\#∞O_ „Ñ[ÖÏ „QÍ=∂xfl 'g~Q∞#fl=∞‡ÑÀ~O-QÍ ÑÅ∞=™êQÍ~∞.

4. హెచ్. సత్యభామాబాయి

NHÍ‰ÛàO "åã ã∞ÉÏƒ~å=Ú QÍi ÉÏ~º. 1940Ö' =ºH ã`åº„QÇÏO Kã, "Å∂~∞, H_Å∂~∞ÅÖ' Hi#HÍ~åQÍ~ tH##∞ÉqOKå~∞.

5. జయంతి సూరమ్మ

>H¯e `åÅ∂HÍ J#O`yi "åã H˘O_∂~∞ ã`å~å=∞Ü∞ºQÍi ÑÙ„uH, "OH@<å~åÜ∞} QÍi ÉÏ~º. 1920–30 =∞^ºHÍÅOÖ' q^j=ã∞ |ÇÏ+¯~}À^º=∞OÖ' K∞~∞‰ÛQÍ áêÖÁ<åfl~∞. LÑCã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx, 19–6–1930 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ "Å∂~∞ *Ö' tHá⁄O^•~∞. âßã<ÀÅOÑ∞ <Àº=∞OÖ' áêÖÁx, "Å∂~∞, H_Å∂~∞ HÍ~åQÍ~åÖ' 18–1–1932 #∞O_ 15 <ÅÅáê@∞ Hi# tHá⁄O^•~∞. QÍOnr x~tOz# x~å‡} HÍ~º„H=∞OÀÑ ^$+ÀÑ\Ï~∞.

విజయనగరం జిల్లా సమరయోధులు

జిల్లా ప్రత్యేకతలు

q[Ü∞#Q~OÖ' XH WO\¡Ñ~∞ – >‰Ω=∞à§ "åi ‰Ω@∞O|OÖ' #Å∞~∞ ¬ãÅ∞ *à§‰Ω "àÏ§~∞. NHÍ‰ÛàO lÖÏ #∞O_ HŸO`ÉÏQO, qâßY lÖÏ#∞O_ HŸxfl ÉÏQÍÅ`À q[Ü∞#Q~O lÖÏ U~Ê_Ok. =∞Ç~åAÅ∞ ZO^~À ÑO_`∞Å#∞, H=ÙÅ#∞, HàÏHÍ~∞Å#∞ „áÈ`ûÇÏOKå~∞. =∞ÇHq Q∞~*Ï_ Jáêˆ~å=Ù #_Ü∂_# #Q~O. "å~∞ x=ãOz# Q$Ç xfl ~åR„ÑÉ∞`fiO ÑkÅÑiÛ „QO^•ÅÜ∂xfl x~fiÇÏ™ÈOk. lÖÏÖ'x ~å=∞f~O „Ñã^ "+= H„`O. JH¯_∞#fl HŸO_ÑÉ∫^ J=âëêÅ∞<åfl~Ú. N H.Zã. uÅH ™êfi`O„`Àºº=∞ <åÜ∞‰Ω_∞. =∞Ç~åA Ñ.q.l. ~åA QŸÑÊ ™È+eã∞ <åÜ∞‰Ω_∞. "#∞H|_# lÖÏ, ãÇÏHÍ~Àºº=∞O "à¥§xOk. XH"Ñ ã=Ú„^O.

1. మంత్రిప్రగడ బంగారమ్మ

É~ #~ãOÇÏO ÑO`∞Å∞. LÑC ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx, 13–6–1930 #∞O_ U_∞#fl~ =∂™êÅ∞ "Å∂~∞ *Ö' Hi# tH##∞ÉqOKå~∞. 1948Ö' =∞~}OKå~∞.

2. టేకుమళ్ళ బుచ్చిరామాయమ్మ

É~ ã`å~å=∞™êfiq∞. `O„_ LÑCÅ∂i #~ãOÇÏO. âßã<ÀÅOÑ∞ <Àº=∞OÖ' 6 <ÅÅ∞ "Å∂~∞, H#fl#∂~∞ *à§Ö' tH ##∞ÉqOKå~∞.

3. ద్వారకా భమిడిపాటి మహాలక్ష్మమ్మ

1905Ö' |~OÑÙ~OÖ' [x‡OKå~∞. q[Ü∞Q~OÖ' ~å=∞nH`∞Å∞ QÍi ÉÏ~º. 1932Ö' âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' áêÖÁx, tH##∞ÉqOKå~∞.

4. **టేకుమళ్ళ మహలక్ష్మమ్మ**

[##0 q[Ü#Q~OÖ’ 1902Ö’. ã`å~å=™êfiq QÍi ÉÏ~º. 1932Ö’ âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ’ tHá⁄O^•~. 1944Ö’ =~}OKå~.

5. **టేకుమళ్ళ సీతారామమ్మ**

[##0 q[Ü#Q~OÖ’ 1909Ö’. É~ =~åÇÏ #~ãOÇÏO. 15–1–1932 #O_ 4 <ÅÅáê@ âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ’ áêÖÁ#flO^‰Ω "Å∂~ *Ö’ tH##ÉqOKå~.

6. **టేకుమళ్ళ వరాహలక్ష్మి**

q[ÜQ~OÖ’ #~ãOÇÏ= ¸ i QÍi ÉÏ~º. 1930Ö’ LÑC ã`åº„QÇÏOÖ’ áêÖÁ#flO^#, "Å∂~ *Ö’ 6 <ÅÅ tH ##ÉqOKå~.

7. **భానగరపు అనసూయమ్మ**

[##0 1909 PQ+. q[Ü#Q~OÖ’ =ÚxûÑÖ K~‡<QÍ ÑxKã# _®H~ ãOr=~å=Ï QÍi ÉÏ~º. Hfi\O_Ü∂ Lº=OÖ’ *Å tHá⁄O^•~.

విశాఖపట్నం జిల్లా సమరవీర వనితలు

జిల్లా ప్రత్యేకతలు

kqe „QÍ=O֐’ XH WO\¿Ñ~ – tëê ‰Ω@O|O֐’ #Å~ ¢ãÅ *Å‰Ω "àÏ§~. NN, P~„^Å [#‡ãÅO W^! P ãÖÏÅ# ãO^i≈OK ÉÏQºO <å‰Ω HeOk. ™êfi`O„`Àºº=O N `<fl\ qâfi<å^O <åÜH`fiO֐’ kyfi[ÜOQÍ [iyOk. qâßY#Q~O `ÑÊ qye#k "#H|_#^. ~å[~å[#~O„^x ‰Ω=∂~_ ‰ΩÖ’`OQ_ qâßY#Q~åxfl xi‡Oz#@ Ki„`. NHÍ‰ΩàO, q[Ü#Q~O, qâßYIÖÏÅ# HoOQÍO„^=Ú JO\Ï~. ãOÇKÅO „Ñã^ "+= H„`O. XH "Ñ ã=Ú„^O.

1. మిస్సుల లక్ష్మీనర్సమ్మ

ÜÅ=Oze ãgÑO֐’x kqe „QÍ="åã tëê ~å== ¸ i ‰Ω=∂~, É~ g~"OH@ ã`º<å~åÜ}. âßã<ÀÅOÑ<Àºº=O֐’ áêÖÁ#flO^‰Ω 26–1–1932 #O_ 6 <ÅÅáê@ "Å∂~, H#fl#∂~ *àÖ’ tH ##ÉqOKå~.

2. శిష్టా లక్ష్మీనర్సమ్మ

kqe „QÍ="åã. Ñ~ëÈ`OQÍi ÉÏ~º. Hfi\O_Ü∂ Lº=O֐’ áêÖÁx "Å∂~ *Ö’ 5–10–1942 #O_ 3 <ÅÅ áê@ Hi#HÍ~å QÍ~"å™ê#fl#ÉqOKå~.

3. శిష్టా లింగమ్మ

1881Ö’ LÑC ã`åº„QÇÏOÖ’#∞, 1932Ö’ âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ’#∞, 1942Ö’ Hfi\O_Ü∂ Lº=∞OÖ’#∞ áêÖÁx, Hi# HÍ~åQÍ~ tHÅ ##∞ÉqOKå~∞.

4. కాల్నాధభట్ల మహలక్ష్మమ్మ

Ü∞Å=∞Oze "åã *’QÍ~å=Ü QÍi ÉÏ~º. q∞ã∞ûÅ nH`∞Å∞QÍi ‰Ω=∂~. LÑC, âßã<ÀÅOÑ∞#, =ºH, Hfi\O_Ü∂ L^º=∂ÅÖ’ áêÖÁx, "Å∂~∞, H_Å∂~∞ *à§Ö’ Hi# tH á⁄O^•~∞. – 1967 Ö’ `=∞ 76= U@ Ñ~=∞ÑkOKå~∞.

5. గాదె నారాయణమ్మ

Ü∞Å=∞Oze ^i =∞OQ=~OÖ’ ¿Ñ„~åAQÍi ÉÏ~º. `O„_ a. Ü∞„~Ü∞º. 1932Ö’ âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ’ Hi#HÍ~åQÍ~ tH##∞ÉqOKå~∞.

6. శిష్టా సోదెమ్మ

kq∞e "åã HÍ"∞âfi~~å=Ü QÍi ÉÏ~º. 1940Ö’ =ºH ã`åº„QÇÏOÖ’ áêÖÁx, tHá⁄O^•~∞.

7. శిష్టా శ్యామసుందరమ్మ

kq∞e "åã ~å=∞^•ã∞ QÍi ÉÏ~º. Hfi\O_Ü∂ Lº=∞OÖ’ áêÖÁx, 11–12–1942 #∞O_ 3 <ÅÅ∞ Hi#HÍ~åQÍ~ tH##∞ÉqOKå~∞.

8. దర్భా వేంకటరమణమ్మ

J#HÍÑe "åã ÇÏ#∞=∞O`~å=Ü QÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ’ áêÖÁx, 16–2–1932 #∞O_ <åÅ∞<ÅÅ áê@∞ Hi# tH ##∞ÉqOKå~∞.

తూర్పుగోదావరి జిల్లా సమరవీర వనితలు

జిల్లా ప్రత్యేకతలు

^âOÖ' U #Q~OÖ'#∞ 12 =∞Ok =∞ÇÏàÅ∞ ™êfi`O„`º ã=∞~OÖ' áêÖÁx, tHÅ##∞ÉqOK Ö^∞. ~å[=∞¿ÇÏO„kÖ' HÍjÉ@ "OH@~=∞}=∞‡, =∞^∂i "OH@~=∞}=∞‡, ^∞~åÉÏÜ∞ ^â=ÚM, ^∞=Ófii ã∞|ƒ=∞‡, ÉÏ~∞ Je"Å=∞‡, KaÜ∞ºO ™È^=∞‡, åÑ^•_HÍ"∞âfi~=∞‡, Q∂_∂i <åQ~`fl=∞‡, Q∞A <åQ~`fl=∞‡, `ÖÏ„ÑQ_ qâfiã∞O^~=∞‡, t=~åA ã∞|ƒ=∞‡, áêÅHÀ_\ âßº=∞ÖÏO| QÍ~Å∞ ã=∞~g~ =x`Å∞. ~å[=∞¿ÇÏO„k \. #Q~Ö' XH áê~∞¯Ö' PO„^Hãi ÜÚ=[# ãq∞u gi q„QÇÅ#∞ <ÅH˘eÉ, ãO„QÇÏrq` Ki„`Å#∞ LÖdOzOk. J^ „Ñ_O áê~∞¯. x`ºO ^âq^jÜÚÅ∞ D áê~∞¯#∞ ãO^i˜ã∞<åfl~∞. W^ áêÖKÌH. =O^=∂`~O Lº=∞OÖ' aÑ<KO„^áêÖ WH¯_ 1907 U„ÑÖ 19 #∞O_ 23 =~‰Ω LÑ#ºãOz#O^∞‰Ω áêÖKÌHQÍ ÑÅ∞=|_∞`∞#flk. <^~O_H KOk# ÜÚ=Ñiâ'^‰Ω~åÅ∞ J<åfl H~<åfl WO`=∞Ok ãÅ∞ ZO^∞HH¯_ *Å∞HàÏ§~∞ J#flk Ñiâ'^<åOâO J<åfl~∞.

WH¯_ 2 JO`ã∞Å É=<åxfl xi‡OK∞‰Ω<åflO. ™êfi`O„`º ã=∞~g~∞Å z„`åÅ`À áÈ\' QÍºÅs, ™êfi`O„`º ã=∞„QKi„` „QO^•Å`À „QO^•ÅÜ∞O, P g~∞Å∞ "å_# =ã∞=ÙÅ`À =¸ºlÜ∞O L#flq. WÖÏO\ É=#O ^âOÖ' =∞~H¯_® Ö^∞.

'Ñ^‡qÉ∂+}- a~∞^∞á⁄Ok# ™êfi`O„`ºã=∞~ g~=x` – PO„^„Ñ^âOÖ' XH XH¯~∞ – ^∞~åÉÏÜ∞ ^â=ÚM.

'^â¿ãqH- a~∞^•xfl á⁄0k# "^•0`0 H=∞ÖÏ^q HÍH<å_ "åã, '^âÉÏ0^q- a~∞^•xfl á⁄0k# ^∞=Ófii ã∞|ƒ=∞‡ ~å[=∞¿ÇÏ0„k "åãÜ∞.

[=ÇÏ~ÖÏÖ <„Çï =∞~}"å~#∞ ri0K∞HÀÖH, x~åÇ~nHKã 5= ~ÀA# ^ÇÏ`åºQ0Kã# g~=x` – ^∞=Ófii ã∞|ƒ=∞‡.

ÉÏ~åºÉ~e~∞=~∂ [0@QÍ =ÚxûÑÖ H"xûÅ~∞QÍ "_∞`∞0_"å~∞, JÖÏ0\ ~0_∞ [0@Å∞ ~å[=∞¿ÇÏ0„kÖ' *Å∞HàÏ§~∞. "å~ HÍjÉ@ "0H@ ~=∞}=∞‡, ÅH;#~ã0Ç~å=, áêÅHÀ_\ âßº=∞ÖÏ0|, ã∂~º„ÑHÍâ~å= QÍ~Å∞–

=∞^∂i "0H@~=∞}=∞‡, É~ J#flÑÓ~Ü∞º =∞ik H$+=¸ i, `=Ú‡_∞ H.Zã. âßã ã=∞~g~∞Ö.

|ÖÏÖ' QÀ^•=i f~0Ö' ã`å#Q~0Ö' P„â=∞0 L0k. =∞ÇÏi |∞Å∞ã∞ ™ê0|=¸ i, _®H~∞ „|ÇÏ‡*'ºã∞ºÅ ã∞„|ÇÏ‡}º0 QÍ~Å <åÜ∞H`fi0 |ÖÏ J^$+0. |ÖÏÖ' ã`å#Q~0, "å_Ñe „Ñã^ ™êfi`0„`Àº^º=∞ H„`åÅ∞. ã`å#Q~0Ö' Q"`g∞ ã`åº„QÇ„â=∂xfl _®H~∞ ã∞„|ÇÏ‡}º0 <ÅH˘eÊ, Z0^~À ÜÚ=‰ÅÅ#∞ ã=∞~åxH ã=∞iÊ0Kå~∞. 1929, 33ÅÖ' QÍ0nr nxfl ã0^i0Kå~∞. "å_Ñe ~^0 g∞^ QÍ0nr z„`åxfl ÀÑ\ T~yã∞0_QÍ áÊbã∞ HÍÅ∞ÊÅ∞ [iáê~∞.

|ÖÏÖ' „^•HÍ~å=∞0 „Ñã^ â=H„`0. Ñ0Kå~å=∂Ö' XH\. „ue0Q H„`åÅÖ' XH\. Jëê^ââHÑ~åÅÖ' XH\. ã∞=∂~∞ 200 âßã<åÅ∞<åfl~Ú. J#fl=~0 ã`º<å~åÜ∞} ™êfiq∞ PÅÜ∞0 k#k<åa=$kQÍ0K∞`À0k. J0`~fik „Ñã^"∞# "+= H„`0, Ñ~åÑ~0 áê^QÜ∂ H„`0.

HÀ~∞H˘0_ ãg∞Ñ0Ö'x HÍÑ=~0 H˘0_ÀÑ É∫^Q∞ÇÏÅ∞<åfl~Ú. Wq ~åR„ÑÉ∞`fi Ñ~å=ã∞âßY Jn#0Ö' L<åfl~Ú. ~å*'Å∞ ãg∞Ñ0Ö'x P^∞„~∞Ö' É∫^ã∂áêxfl H0„^Ñ~å=ã∞âßY Ñi~H™Ê0k. |ÖÏ‰Ω XH"Ñ ã=Ú„^0.

~å[=∞¿ÇÏ0„kÖ'x 11= â`åÉÏxH K0k# N ÅH;#~ã0ÇÏ™êfiq∞ PÅÜ∂xH =0âáê~0Ñ~º ^~‡H~QÍ L0_ ÉÏQº0 <å‰Ω ^H¯0k. Q∞0_∞"åi gkÖ' „áêp# *# =∞0k~=Ú0k. Q"`g∞ „Q0^•ÅÜ∞0 „ÑH¯# ã‰Ω¯Å 'Q∞~∞^•fi~å- L0k. „áêp# KiÛ‰Ä_® L0k. =∞`™ê=∞~ãº0 WH¯_ Z‰Ω¯=.

1. **బారు అలివేలమ్మ**

ÉÏ~∞ Je"Å=∞‡

[##O 1897 ÀãÀÑO|~∞. =∞~}O 13–11–1973. É~ ~å*Ï~å=Û, ÀÑ^‰Ω=∂~∞_∞ QÀqO^~å=ÛÅ∞ ‰Ä_® ™êfi`O„`º ã=∞~g~∞Ö. 1930Ö' JÅÇ·ÉÏ^∞Ö' H=∞ÖÏ <„Çï, `k`~∞Å`À q^j =G^ÇÏ<Àº=∞OÖ' áêÖÁx tHá⁄O^•~∞. É~ N ~å*Ï~å=Û ~å[=∞O„_ âßã#ãÉ∞ºxQÍ 1937Ö' ÑxKâß~∞.

‰Ω=∂~∞Å∞ : "OH@ QÀqO^~å=Û, H$ëê~å=Û.

‰Ω=∂~Å∞ : â+y~=∞‡, âß~^, âßO`.

2. **సింహాద్రి అన్నపూర్ణాదేవి**

É~ N ã`º<å~åÜ∞}, âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' áêÖÁx 4 <ÅÅ∞ HÍ~åQÍ~ tH##∞ÉqOKå~∞.

3. **గుమ్మిడిదల దుర్గాబాయమ్మ**

^∞~åÉÏÜ∞ ^â=ÚM

~å[=∞¿ÇÏO„kÖ' HOÉO "åi ã„`O gkÖ' HÍO„_Q∞Å [q∞O^•~∞ QÍiO@ 15–7–1909# [x‡OKå~∞. `O„_ a.q.Z< ~å=∂~å=Û. É~ _®. zO`å=∞} ^â=ÚM. ^∞~åÉÏÜ∞=∞‡ ZO.U., a.ZÖ., K™ê~∞. QÍOnr ÑÅ∞ÑÛ "∞~‰Ω z#fl`#OÖ'< ™êfi`O„`Àº=∞OÖ'H ^∞q∞HÍ~∞. 1923Ö' HÍH<å_Ö' [iy# JdÅ ÉÏ~` HÍO„Qã∞ ãÉÅÖ' „Ñ"â Ñ„`O Ö#O^∞# [=ÇÏ~ ÖÏÖ <„Çï#∞ =ÅO\~∞QÍ Ö'xH„Ñ"tOK∞@‰Ω gÅ∞Ö^x ^~ºOQÍ KÑÊQeOk. =∞„^•ã∞Ö' LÑC ã`åº„QÇÏOÖ' „ÑHÍâOÑO`∞Å∞ QÍi`À áêÖÁx, tH##∞ÉqOKå~∞.

1932Ö’ ‰Ä_® *Å∞ HàÏ§~∞. =∞ÇÏàÅ‰Ω ÇÏ0n, Y^~∞ =_H_0Ö’ tH}xzÛ0k. =∞ÇÏàÏÉ∞º^Ü∞ HÍ~º„H=∂Å‰Ω <åÜ∞H`ﬁ0 =ÇÏ0Kå~∞. ~å*Ïº0Q Ñi+^, áêx0Q∞ Hg∞+#∞ÅÖ’ ãÉ∞º~åÅ∞QÍ L0_"å~∞. ãÄ0„@Ö ™È+Ö "ÖÊ~∞ É’~∞ „Ñ^=∞ J^º‰Ω~åÅ∞. *ÏfÜ∞ =∞ÇÏàÏ q^•º Hq∞\H `˘e Jº‰Ω~åÅ∞. 1971Ö’ ^â0Ö’ JH~åãº`å Lº=∞ <åÜ∞‰Ω~åÅ∞QÍ <„Çï <+#Ö e@~ã J"å~∞ á⁄0^•~∞. 1975Ö’ Ñ^‡qÉ∂+} a~∞^∞ gix =i0z0k. _b, =∞„^•ã∞, ÇÏ„^•ÉÏ^∞ÅÖ’ P0„^ =∞ÇÏàÏ ãÉÅ =º=™êÑ‰Ω~åÅ∞.

9–5–1981 # =∞~}0Kå~∞.

4. **పందిరి జగదాంబ**

1919 U„ÑÖÖ’ Ñ~åHq∞_Ö’ [x‡0Kå~∞. HÍH<å_ "åã _®H~∞ Z0.q. g~Ü∞º ‰Ω=∂~. 1940Ö’ ÜÚ^=ºu~H „ÑKå~0Ö’ _>< JÜ∂º~∞, HÍi‡HÀº=∞0Ö’ ‰Ä_® áêÖÁ<åfl~∞. 1947Ö’ ~å[=∞0„_ =ÚxûÑÖ H“xûÅ~∞QÍ ZxflHÜ∂º~∞.

5. **వేదాంతం కమలాదేవి**

H_ÑlÖÏ #0^Å∂~∞Ö’ 5–5–1897# [x‡0Kå~∞. HÍH<å_Ö’ „Ñ`åÑyi QÀáêÅH$+Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. _®H~∞ "0H@H$+Ü∞º QÍi ÉÏ~º. HÅH`åÖ’ W0w+µ, É0QÍb <~∞Û‰Ω<åfl~∞. ã0Ñ∞¡ã=‰Ω~åÅ∞QÍ, ~å[HÜ∞"åkQÍ „ÑMÏºu#0^•~∞. 1920Ö’ QÍ0nr ÑÅ∞ÑÙ"∞~‰Ω ãÇÜ∞ x~åH~}Àº=∞0Ö’ áêÖÁ<åfl~∞. 1923Ö’ HÍH<å_ HÍ0„QãÖ’ Ö_ H=∂0_0\QÍ =º=ÇÏi0Kå~∞. P0„^^â0 J0`\Ï qã$`0QÍ Ñ~º\0z MÏn „ÑKå~0 K™ê~∞. uÅH ãfi~å[º xkH q~åàÏÅ∞ =ã∂Å∞ K™ê~∞. ÑH"å`0`À ÉÏ^Ñ_∞`∂ qâßY lÖÏ J0`\Ï Ñ~º\0z, ãÅ#∞ LÑC ã`åº„QÇÏ0Ö’ áêÖÁ#=∞x „ÑÉ’k0Kå~∞. 21–5–1930 #∞0_ 6 <ÅÅ∞ "Å∂~∞ *Å∞Ö’ tHá⁄0^•~∞. 1931Ö’ WKåÛÑÙ~0Ö’ [iy# =∞ÇÏàÏ =∞ÇãÉH J^ºH` =ÇÏ0Kå~∞. ã~Àlh <åÜÚ_∞ J^ºH`# _bÖ’ [iy# =∞ÇãÉÖ’ „ÑÉ∞`åfixH =ºu~H0QÍ ~KÛQ˘>

q^OQÍ „ÑãOyOz#O^∞‰Ω 22–6–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ "Å∂~∞ *Ö' tH##∞ÉqOKå~∞. 3 ™ê~∞ HÍH<å_ =ÚxûÑÖ H“xûÅ~QÍ ¡ã=ÅOkOKå~∞. '^â¡ãqH- a~∞^•xfl á⁄O^•~∞.

1940 EÖ 14# ãfi~ã∞ÅÜ∂º~∞.

6. **పెద్దాడ కామేశ్వరమ్మ**

ÀÑ^•_ HÍ"∞âfi~=∞‡

~å[=∞¡ÇÏO„kÖ' 15–5–1907# [x‡O Kå~∞. `e^O„_∞Å∞ ÀÑ^•_ "OH@ ã∞|ƒ=∞‡, ã∞O^~ t=~å=Ù. „á⁄ÀÑã~∞ a. ‰ΩÑC ™êfiq∞QÍi ÉÏ~º. Láê^•º~ÚxQÍ L^ÀºQO Kã∞O_QÍ, LÑC ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx 31–3–1931 #∞O_ 6 <ÅÅ áê@∞ "Å∂~∞ *Ö' tHá⁄O^•~∞. ÀÑ^•ÑÙ~O `À@Ö' <åÜ∞‰ΩÅ ã=∂"âßxfl ~ÇÏãºOQÍ x~fiÇÏOKå~∞. áÈbã∞Å∞ qÑs`OQÍ ÖÏsÅ`À H˘\Ï~∞. "∞ã∂~∞ =ÚxûÑÖ H“xûÖ' `˘e =∞ÇÏàÏ HÍ~ÀÈ~@~∞QÍ ÑxKã∂, áêHÑx "åiH ãOÑ∂xfl ÀÑ\Ï~∞. `∂~∞Ê QÀ^•=i lÖÏ HÍO„Qã∞‰Ω ZxflH# `˘e =∞ÇÏàÏ J^‰Ω~åÅ∞. U.S.ã.ã. ãÉ∞º~åÅ∞. 29–7–1979# =∞~}OKå~∞. gi ™È^i |`∞ÅÑe ~å[ºÅH;. ™È^~∞Å∞ ã`åÑu~å=Ù, áêáê~å=Ù.

7. **మానుగంటి లక్ష్మీనర్సమ్మ**

HÍH<å_ "åã ÅH;HÍO`~å=Ù QÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' áêÖÁx 11–9–30 #∞O_ 7–3–1931 =~‰Ω "Å∂~∞ *Ö' tHá⁄O^•~∞.

8. **మానాప్రగడ రామసుందరమ్మ**

ã`å#Q~O "åã=Ùº~åÅ∞. `O„_ H#HÜ∞º. É~ "OH@ H$ëê~å=Ù. 1926 Ö' x~å‡} HÍ~º„H=∂ÅÖ' K∞~∞H# áê„` áÈ+OKå~∞. âßã<ÀÅOÑ∞ <Àº=∞OÖ' áêÖÁx, 16–1–33 #∞Ok 6 <ÅÅ∞ "Å∂~∞, H#fl#∂~∞ *à§Ö' tH##∞ÉqOKå~∞.

9. **భమిడిపాటి రంగనాయకమ్మ**

HÍH<å_ "åã "OH„\Ï=∞Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' á@ÖÁx, 18–1–32 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ Hi# HÍ~åQÍ~tH ##∞ÉqOKå~∞.

10. **రాచర్ల సామ్రాజ్యం**

~å[=∞=∞¿ÇÏO„kÖ' 26–4–1919# [x‡OKå~∞. QÀÑ~åA "OH@ H$ëê~å=Ù QÍi ‰Ω=∂~. ã`å#Q~OÖ' ~å=∞KO„^~å=Ù QÍi ÉÏ~º. ÇÏOnÖ' ~åRÉÏ+, qâß~^, "å~å¿ã"å„QÍOÖ' ÉãH q^ºÀÑ ÇÏO^∂™ê< #~¸`åb"∞ tH}#∞ á/O^•~∞. Hfi\O_Ü∂ Lº=∞OÖ' á@ÖÁx, 25–4–1944 #∞O_ 6 <ÅÅá@∞ "Å∂~∞Ö' Hi#tH ##∞ÉqOKå~∞. Hã∂iÉÏ *ÏfÜ∞ ™ê‡~H xk, ã`å#Q~O P„â=∞OÖ' qq^ ÇÏ^•ÅÖ' ÑxKâß~∞.

11. **దువ్వూరి సుబ్బమ్మ**

^∞=Ófi i ã∞|ƒ=∞‡

^HÍ~å=∞OÖ' 1880 #=O|~∞Ö' [x‡OKå~∞. =∞ÖÏk ã∞ÉÏƒ=^•x QÍi ‰Ω=∂~. H_Ü∞OÖ' ^∞=Ófi i "OHÜ∞ºQÍi ÉÏ~º. 1920Ö' ãÇÜ∞x~åH~}Àº=∞OÖ' ^âOÖ' á@ÖÁ#fl ~O_= =∞ÇÏà. 4–4–22 #∞O_ ãO=`û~Oá@∞ ~å[=∞O„\_ *Å∞Ö' Hi# tH##∞ÉqOKå~∞. LÑC ã`åº „QÇÏOÖ' á@ÖÁx, 31–5–1930 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ Hi# HÍ~åQÍ~ tH##∞ÉqOKå~∞. ÉÏ~`, ÉÏQ=`, ~å=∂Ü∞}ÏÅ#∞ LÖdã∂ `=∞ QOc~ÀÑ<åº™êÅ`À „Ñ[Å#∞ L„~∂`Å∂yOKå~∞. 1942Ö' Hfi\O\_Ü∂ L^º=∞OÖ' ÀÑ^•ÑÙ~OÖ' ÖÏs ^|ƒÅ#∞ u<åfl~∞. 16 ãO=`û~åÅ∞ U.S.ã.ã.Ö' ãÉ∞º~åÅ∞. ~å[=∞O„_Ö' (ã ã<å`# q^•ºÅÜ∂xfl x~fiÇÏOKå~∞. *Ö' HÖH~∞ „ÉH#∞ ã∞|ƒ=∞‡QÍix <À\`À<<å H=∂~Ê} HÀ~=∞#QÍ, `# HÍÅ∞ "~<å H=∂~Ê} HÀ~^x ^~ºOQÍ Káêꢞ. 1923Ö' HÍH<å_ HÍO„Qã∞ '^âÉÏO^q- a~∞^•xflzÛOk. QÍOnrK ÑÅ∞=∂~∞Å∞ „ÑâOãÅ∞

á⁄Ok#"å~∞. H_Ü∞OÖ' ÑOKåÜ∞fH, PÅÜ∞ x~å‡}ÏxH ãÖÏxfl ^•#O K™ê~∞. 27–5–1964Ö' [=ÇÏ~ ÖÏÖ =∞~}"å~#∞ q#fl"O@< PÇ~qã~# Kã 31–7–1964Ö' ~å[=∞O„_Ö' „áê}`åºQO K™ê~∞.

12. తల్లాప్రగడ విశ్వసుందరమ్మ

`ÖÏ„ÑQ_
qâflã∞O^~=∞‡

[##O 6–3–1899. =∞~}O 30–8–1949. c=∞=~O ãg∞ÑOÖ'x LO_ „QÍ=∞OÖ' Ü∞Å=~Ñ ã`=∞‡, N~å=ÚÅ∞ QÍ~ „Ñ^=∞ ãO`å#O. LOQ∞@∂~∞‰Ω KOk# `ÖÏ„ÑQ_ #~ãOÇÏâ~‡QÍi`À, `# 9= U@< q"åÇÏO Kã∞‰Ω<åfl~∞. gi ™È^~∞Å∞ _®H~∞ "OH@ H$ëê~å=, qâfiâfi~ ~å=  ‰Ä_® ã=∞~g~∞Ö. N H$ëê~å= =∞„^•ã∞ =∂r =∞O„u. qâfiâfi~~å= Hq. 1923Ö' ~å[=∞O„_ P~åºÑ~OÖ' P#O^xH`# P„â=∂xfl É~`À Heû x~fiÇÏOKå~∞. JãÊ$âº`åx"å~}, ‹ã [<åÉ∞º^Ü∞O, #∂Å∞=_H_O =O\ x~å‡} HÍ~º„H=∂Å‰Ω Jk xÅÜ∞"∞Ok. "Å∂~∞ *Å∞Ö' Hi#tH á⁄O^•~∞.

KåQÅ∞ P„â=∂xfl x~fiÇÏOKå~∞. 125 w`åÅ`À Hq`åH^O|O „ÑK∞iOKå~∞. `# âHx ã=∞Ü∂xfl ãOÑ∞ ãOã¯~}‰Ω, ^â¿ã=‰Ω qxÜ∂yOKå~∞. H˘O` HÍÅO g~âeOQO ÑO`∞Å∞QÍi q`O`∞ â~}ÏÅÜ∂xfl #_áê~∞.

13. ఎస్. సుభద్రమ్మ

Zã. ã∞É„^=∞‡

HÍH<å_ "åã ~=∞}Ü∂ºKåi Ñ„uH. K@ LÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' áêÖÁx 20–4–1932 #∞O_ ãO=`û~O áê@∞ "Å∂~∞, =∞^∞~ *à§Ö' Hi# tHá⁄O^•~∞.

14. పాలకోడేటి శ్యామలాంబ

áêÅH˘O_\
âßº=∞ÖÏO|

[##O 12–6–1902. =∞~}O 18–6–1953. ^∞y~åÅ qÜ∞#flQÍi ‰Ω=∂~, ã∂~º„ÑHÍâ~å=ÙQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞ <Àº=∞OÖ' 2–5–1932 #∞O_ 7 <ÅÅ∞ tHá⁄O^•~∞. =ºH ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx, "Å∂~∞ *Ö' 6–1–1941 #∞O_ 6 <ÅÅ tHá⁄O^•~∞. 1946–53 =∞^º É~ ™êfi`O„`º ã=∞~g~∞_∞ N ã∂~º„ÑHÍâ ~å=Ù`À Heû =ÚxûÑÖ H"xûÖ ã=∂"âßÅ‰Ω ÇÙ[~Ü∞º"å~∞. gi ÉÏ=QÍ~∞ _®H~∞ Q∞~∞=¸ i ‰Ä_® ™êfi`O„`ºã=∞~g~∞Ö. ~å[=∞O„_ =ÚxûÑÖ K~‡<QÍ ¡ã=ÅOkOKå~∞.

15. కాశీభట్ల వేంకటరమణమ్మ

HÍjÉ'@
"OH@~=∞}=∞‡

15–4–1912# [x‡OKå~∞. p=∞ÅH˘O_ ã∂~º<å~åÜ∞}âßãQÍi ‰Ω=∂~. É~ _®H~∞ ÅH;#~ãOÇÙ~å=Ù ‰Ä_® ™êfi`O„`º ã=∞~g~∞_∞, ~å[ºãÉ ãÉ∞º_∞. LÉÜÚÅ∞ 1938Ö' ~å[=∞O„_ =ÚxûÑÖ H"xûÅ~ûQÍ LO_"å~∞. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' tH##∞ÉqOKå~∞. ~å=∞KO„^ÑÙ~O ãÉ*Å∞Ö' ‰Ω=∂~∞x „ÑãqOzOk. PÜ∞< _®H~∞ ~å=∞eOQâßã. ~å[=∞ÇÏO„kÖ' \. #Q~∞Ö' J„Q=~åÅ=∞^º `=∞ ãfiQ$ÇÏOÖ' QÍOk ÇÏi[# q^•ºi#∞Å =ãu U~åÉ@∞K™ê~∞ ^~ºOQÍ. ‰Ω=∂~Å∞ q~åÅ =∂}HÍºO|, ã∞ã~ ÉÏ#∞=∞u, "∞Å=~Ñ ÉÏ~u, fQ=~Ñ q[Ü∞ÅH;. ~å=∞eOQâßã, ã∂~º<å~åÜ∞}âßã ‰Ω=∂~∞Å∞.

16. మద్దూరి వేంకటరమణమ్మ

ÀÑ^•ÑÙ~OÖ' 2–3–1906# [x‡OKå~∞. É~ =∞^∂i J#flÑÓ~Ü∞º`À Heû ã`å#Q~O Q“`g∞ ã`åº„QÇÙ„â=∞OÖ' LO_"å~∞. 26–1–1932#

=∞^∂i
"OH@~=∞}=∞‡

q^j=G^∞HÍ}ÏÅ =^ ÑH\OQ∞ K™ê~∞. 27–1–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ "Å∂~∞, H#fl#∂~∞ HÍ~åQÍ~åÖ' Hi# tH##∞ÉqOKå~∞. É~ *Å∞Ö' L#flÑC_∞ 6–1–1943# =∞~}OKå~∞. gi ™È^~∞Ā∞ ™êfi`O„`º ã=∞~g~∞Å∞ N H.Zã. âßã qâßYÖ' L<åfl~∞. ‰Ω=∂~∞_∞ [Ü∞~å"∞. ‰Ω=∂~ HˇÅ∂i ~å*âfii. É~ J#flÑÓ~Ü∞º QÍ~∞ *Å∞Ö' LO_QÍ< UHH ‰Ω=∂~‰Ω q"åÇÏO [iÑOKå~∞.

17. గూడూరి నాగరత్నమ్మ

Q∂_∂i <åQ~`flO

6–7–1913# Ü∞~flQ∂_OÖ' [x‡OKå~∞. 3–11–1983# ~å[=∞¿ÇÏO„kÖ' =∞~}OKå~∞. É~ N ~OQÜ∞º. KåQÅ∞ P„â=∞O Ñiã~ „QÍ=∂ÅÖ' 1926–32 =∞^º ÇÏi[#, Y^~∞ „ÑKå~åÅ∞ K™ê~∞. 1932Ö' âßã<ÀÅOÑ∞ <Àº=∞OÖ' áêÖÁx, 10 <ÅÅ∞ tH##∞ÉqOKå~∞.

18. గుజ్జు నాగరత్నం

Q∞A <åQ~`flO

x_^"ÀÅ∞Ö' 1915 Ñ„|=iÖ' „QOk z# "OH@~`flO, „É=∞~åO|Å‰Ω [x‡OKå~∞. ™êfi`O„`ºã=∞~g~∞Ö# N "OH„\Ï=Ù#∞ q"åÇÏO Kã∞‰Ω<åfl~∞. q^j =G|ÇÏ+¯~ }À^º=∞OÖ' _®H~∞ „|ÇÏ‡*'ºã∞ºÅ ã∞„|ÇÏ‡}ºO QÍi P^âßÅ"∞~‰Ω ~å[=∞O„_ "∞~Ú<~À_∞Ö' ÑOki "åi Hˇ@H^∞~∞QÍ Y^~∞ =G^∞HÍ}Ïxfl É~`ÀHeã ^~ºOQÍ x~fiÇÏOKå~∞. Ñ@}OÖ' J<Hg^∞Ö' ¸ãÅ`À uiy Y^~∞ J=∞‡HO K™ê~∞. LÑCã`åº„QÇÏO,

¿ãÅ _H@~ ã=∂"âßÖ' áêÖÁ#ﬂO^∞# 1932, 33 ãO=`û~åÅÖ' UÅ∂~∞, Q∞O@∂~∞ ãÉ *à§Ö'#∞, "Å∂~∞, H#ﬂÅ∂~∞ *à§Ö'#∞ 16 <ÅÅ∞ Hi# tHÅ##∞ÉqOKå~∞. "âº¿ã"å ã^#OÖ' #∂uh\x `À_ ÇÏi[#∞ÅK „`åyOKå~∞. gi ‰Ω=∂~∞Å∞ ã`ºáêÖ, qâﬁâﬁ~~å=Ü. ‰Ω=∂~Å∞ „ÑQà§áê\ J~∞}, Q∞A Hã∂i.

19. శివరాజు సుబ్బమ్మ

N t=~åA ã∞|ƒ=∞‡

~å[=∞O„_ \. #Q~∞Ö' LO@∂, âßã<ÀÅOÑ∞ <Àº=∞OÖ' áêÖÁx 27–1–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ "Å∂~∞ *Å∞Ö' Hi#tH á⁄O^•~∞. ¿ã MnÅ‰Ω ã`ûOQ HÍ~º„H=∂Å∞ x~ﬁÇÏOK"å~x, gi`Àáê@∞ tHá⁄Ok# ÅÇÏ„^•ÉÏ^∞ =∂r =∞O„u ãOQO ÅH; ÉÏÜ∞=∞‡ ~å™ê~∞. „â^•#O^ Ñ∂\Ö' ^∞=Óﬁi ã∞|ƒ=∞‡ QÍi`À Heû, „a\+"åix x~ƒÜ∞OQÍ q=∞i≈OK"å~∞. x™êﬁ~, x~å_O|~ rq. x`ºO Y^~∞ ^iOK"å~∞. W`~ Tà§Ö'x |O^∞=ÜÅ∞, ¡ãﬂÇÏ`∞Å WO_Ö'x q"åÇk â√ÉHÍ~º„H=∂Å‰Ω "o§#ÑC_∞ JH¯_ ÉÏQ=`Ñ~#O Kã, J~O KÑÊ "åiKÛ=ã∞=ÜÅ∞, _|∞ƒ#∞ ¡Ñ^"åiHzÛ, uiy K~∞‰Ω<"å~∞, PK~}Ü∂Qº"∞# "~åQº^À~} "åiÖ' LO_k. 1873Ö' "eK~∞ H~}OQÍiO@ [x‡Oz, ÅH;<å~åÜ∞}#∞ ÀÑO_ Kã∞‰Ω<åﬂ~∞. gi ÀÑ^‰Ω=∂~∞_∞ _®H~∞ "OH@ ~å=∂~å=Ü ‰Ä_® ã=∞~g~∞Å∞. *ÏfÜ∞ áê~âßÅ HÍ~º^i≈QÍ z~HÍÅO ¡ã=K™ê~∞. ~O_=H˘_∞‰Ω ã∂~º„ÑHÍâ~å=Ü, ‰Ω=∂~ `∞~QÍ ~å=∞ÅH;=∞‡. 1948Ö' ã∞|ƒ=∞‡QÍ~∞ ãﬁ~ã∞ÖÜ∂º~∞.

20. తట్టా ఆండాళమ్మ

É~ "OH@~åÑ∞"åKå~∞ºÅ∞. ~å*'Å∞ =∞O_ÅO H_e. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 1–2–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞, 6 "å~åÅ tH#∞ "Å∂~∞ *Ö' J#∞ÉqOKå~∞.

21. చేబియ్యం సోదెమ్మ

KaÜ∞ºO ™Ë^=∞‡

1895Ö' c=∞=~OÖ' [x‡OKå~∞. `O„_ z=‰ΩÅ ã∂~º<å~åÜ∞}. É~ N ™È=∞Ü∞º `À Heû áÈÅ=~OÖ' ãfl~å[º P„â=∂xfl <ÅH˘eÊ yi[# „QÍ=∂ÅÖ' ^âß|HÍÅO áê@∞ JH~åãº`, MÏn, JãÊ $âº`å x~∂‡Å# HÍ~º„H=∂Å#∞ ÉÏQÍ x~fli OKå~∞. ãÇÜ∞ x~åH~ }Àº=∞OÖ' áêÖÁ<åfl~∞, LÑC ã`åº„QÇÅÖ' K∞~∞‰ΩQÍ áêÖÁx 27–1–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ "Å∂~∞, H#fl#∂~∞ *à§à' Hi# tH##∞ÉqOKå~∞. ~å[=∞¿ÇÏO„kÖ' JãÊ $âº`åx"å~} HÍ~º„H=∞OÖ' ÅÑ‰Ω¯ HëêÅ∞ J#∞ÉqOKå~∞. WH¯_< =∞~}OKå~∞.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా సమరవీర వనితలు

జిల్లా ప్రత్యేకతలు

UÅ∂~¤Ö' XH ‰Ω@¤O|O – =Ú_¤O| – Ö' U_¤Q¤~¤ ã=¤~g~¤Å¤O_ "å~¤. JO^¤Ö' =ÚQ¤~¤ ãÅ¤.

Hq H˘=fie QÀáêÅ~å=Ù, ÉÏ~º H#H=¤‡ (`}¤‰Ω) ã=¤~g~¤Å¤, Hq, z„`HÍ~¤_¤ N J_q ÉÏÑ~åA ã=¤~g~¤_. UÅ∂~¤ ^i Q¤O_¤Q˘Å#¤ _®H~¤ É'Q~åA Ñ\Ïaã`å~å=¤Ü¤º ãfiãÅO. P „QÍ=¤O#¤O_ ÀÑ‰Ω¯=¤Ok *Å¤‰Ω "àÏ§~¤. UÅ∂~¤ ^i Kå@Ñ„~¤Ö' XH ‰Ω@¤O|O =∂QO\ "åiO\' P~¤Q¤~¤ ã=¤~OÖ' áêÖÁ<åfl~¤.

UÅ∂~¤Ö' =Ú_¤O| "OH@=¤‡ `# 3 <ÅÅ ÑãÉÏÅ¤x fã¤‰Ωx *Å¤H "àÏ§~¤. P ‰Ω„~"åx ¿Ñ~¤ ÉÏ~`Ñ`åHÍKå~¤ºÅ¤.

IÖÏÖ' KåQÅ¤, áÈÅ=~OÖ' P„â=∂Å¤ LO_q. H˘=Ófi~¤, UÅ∂~¤, c=¤=~O, #~åûÑÙ~O „áêO`åÅ#¤O_ ã=¤~g~¤ Ö‰Ω¯= =KåÛ~¤. H˘O_Ñe ã¤ÉÏƒ~_ J#¤ yi[# <åÜ¤‰Ω_x Ü¤~flQ∂_OÖ' „a\+ "å~¤ HÍeÛKOÑ, ~å[=¤¿ÇÏO„k HÀ@Q¤=¤‡O ãg¤ÑOÖ'x XH =@=$HÍxH P HàÌ|~åxfl `Å„HO^¤Å¤QÍ "àÏ§_nã, „Ñ[Å#¤ ÉÜ¤„ÉÏO`¤efl Kâß~¤.

qÑ= g~¤_¤ JÅ∂i [x‡OzOn IÖÏÖ'<. QÍOnr H˘=Ófi~¤ „áêO`OÖ' qã$`OQÍ Ñ~º\OKå~¤.

1. చోడగం అమ్మన్నరాజా

KÀ_QO
J=∞‡#fl~å*Ï

2–6–1909# =∞zbÑ@flOÖ' [x‡OKå~∞. `O„_ l. g~Ü∞º<åÜÚ_∞, UÅ∂~∞Ö' [<å~#~å=ÙQÍix q"åÇÏO Kã∞‰Ω<åfl~∞. =∞„^•ã∞Ö' 1933 #∞O_ 1936 =~‰Ω Láê^•º~ÚxQÍ ÑxKÕâ~∞. ~å[HÜ∂Ö'H kQÍ~∞. UÅ∂~∞ #∞O_ 1937Ö' âßã# ãÉ∞º~åÅ∞QÍ ZxflHÜ∂º~∞. PO„^qâfi q^•ºÅÜ∞ ãã<\Ö' ãÉº`fiO á⁄O^•~∞. 1940Ö' =ºH ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx 28–11–1940 #∞O_ ãO=`û~O áê@∞ HÍ~åQÍ~tH##∞ÉqOKå~∞. 1946–52 =∞^º L=∞‡_ =∞„^•ã∞ ~åR âßã#ãÉÖ' LÑãÉÏÑuQÍ ÑxKÕâ~∞. ~åROÖ'x Jxfl ãã ãOH=∞ HÍ~º„H=∂Å Ö'#∞ K∞~∞‰ΩQÍ áêÖÁ<åfl~∞. ~åR=∞ÇÏàÏ q^•º=∞O_e Jº‰Ω~åÅ∞QÍ KH¯QÍ ÑxKÕâ~∞. 1962–68 =∞^º ~å[ºãÉ ãÉ∞º~åeQÍ K~ÛÖ' K∞~∞‰ΩQÍ áêÖÁ<åfl~∞.

2. అల్లూరి అన్నపూర్ణాదేవి

ÅÑ#∞=∞`û "OH„\Ï=∞~åA ÑÙ„uH. ã`º<å~åÜ∞}~åAQÍi ÉÏ~º. #~åûÑÙ~O `åÅ∂HÍ I#∂fl~∞ "åã. HÍjÑ@flO [q∞O^•s ~`∞Å Lº=∞OÖ' áêÖÁx, HÍ~åQÍ~tH##∞ÉqOKå~∞. q^j=G |ÇÏ+¯~}, JãÊ$âº`åx"å~}, =∞^ºx¡+^O HÍ~º„H=∂ÅÖ' =∞Oz áê„`gik. âßã#=∞O_e ãÉ∞º~åeQÍ ÑxKÕâ~∞. É~ ã`º<å~åÜ∞}~åA =∞O„uQÍ ÑxKÕâ~∞. J#flÑÓ~å^q 14–8–1977# =∞~}OKå~∞.

3. మాగంటి అన్నపూర్ణాదేవి

UÅ∂i ^i Kå@Ñ„~∞ "åã. HÅQ~ ~å=∞Õâfiq∞QÍi ÑÙ„uH. É~ N ÉÏÑh_∞. 1920Ö' HÅH`åÖ' q^º#Éºãã∂, ÅO_<Ö' L#fl` q^ºHÁãO "à§ã=∞Ü∞OÖ', QÍOnQÍi ÑÅ∞ÑÙ"∞~‰Ω Õâfi`O„`ºOÖ'H

=∂QO\ J#flÑÓ~å^q

^¿q¿HÍ~¿. q^j=¢™êÅ ëêÑ]Å =^] ÑH\OQ¿ K™ê~¿. 1921Ö' QÍOnr PO„^^â Ñ~º@#‰Ω qKÛã#ÑC_¿, |OQÍ~¿ =ã¿=]Åxfl\x ã=¿iÊOKå~¿. "<å‰Ω *ÏÑH=Ú#flO` =~‰Ω `# Jxfl qÅ¿"# PÉ~}ÏÅ#¿ ã=¿iÊOz# `˘e =¿ÇÏà J#flÑÓ~å^qÜ¿– Jx J<åfl~¿.

4. చింతపర్తి బుచ్చెమ్మ

UÅ∂~¿ ^i Q¿O_¿Q˘Å#¿ "åã. H˘O_® „ÑHÍâ~å=] QÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ¿<Àº=¿OÖ' áêÖÁx, "Å∂~¿ *Ö' tH##¿ÉqOKå~¿.

5. దారా దమయంతీదేవి

UÅ∂~¿ "åã. Ñã¿=¿i Ñ]~¿ëÈ`O QÍi ‰Ω=∂~. *Ï#H~å"¿ QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ¿<Àº=¿OÖ' áêÖÁx 23–5–1932 #¿O_ 6 <ÅÅ¿ Hi# HÍ~åQÍ~tH##¿ÉqOKå~¿.

6. కోటమర్తి కనకమహాలక్ష్మి

c=¿=~OÖ' [x‡OKå~¿. =Å∂i ÅH;}™È=¿Ü∂AÅ¿ QÍi Ñ]„uH. ã∂~º<å~åÜ¿} âßãQÍi ÉÏ~º. =Ü¿ã¿û ÀÑ|_<å LÑC ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx, "Å∂~¿ *Å¿Ö' 6 <ÅÅ¿ tHá⁄O^•~¿. âßã<ÀÅOÑ¿<À^º=¿OÖ' áêÖÁx ãO=`û~O tH##¿ÉqOKå~¿. 1941Ö' =ºH ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx, 6 <ÅÅ¿ tHá⁄O^•~¿. Z<Àfl™ê~¿ ÖÏs ^|ƒÅ¿ u<åfl~¿. ÇÏi[<À^~}, MÏn„ÑKå~ HÍ~º„H=∂ÅÖ' K¿~¿H# áê„` gik. z~HÍÅO lÖÏ HÍO„Qã¿ Hq¿\Ö' L<åfl~¿.

7. కొవ్వలి కనకమ్మ

16–11–1898# =kÑ„~¿Ö' [x‡OKå~¿. `}¿‰Ω "åã g~É„^~å=] QÍi ‰Ω=∂~. ™êfi`O„`ºã=¿~g~¿_¿, #=ÖÏHÍ~¿_¿ N H˘=fie QÀáêÅ~å=] ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ¿<Àº=¿OÖ' áêÖÁx, 11–2–1931

#∞O_ 4 <ÅÅ∞ Hi# HÍ~åQÍ~tH##∞ÉqOKå~∞. =∞m§ Lº=∞OÖ’ *~_O =Å 18–1–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ Hi#OQÍ tHOÑ|_®~∞. ÇÏi[<À^~}, MÏn „ÑKå~åÅÖ’ f„=OQÍ „âq∞OKå~∞.

8. **దాసరి కృష్ణవేణమ్మ**

UÅ∂~∞ "åã ~å[Ü∞º ‰Ω=∂~. LÑC ã`åº„QÇÏOÖ’ áêÖÁx, 20–7–1930 #∞O_ <åÅ∞<ÅÅ∞ "Å∂~∞ *Ö’ tHá⁄O^•~∞. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ’ áêÖÁx, 6–1–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ tHá⁄O^•~∞.

9. **దామరాజు లక్ష్మమ్మ**

UÅ∂~∞ "åã HÍ~∞KÀ\ ã∞|ƒÜ∞º ‰Ω=∂~. ÅH;Ñu QÍi ÉÏ~º. LÑC ã`åº„QÇÏOÖ’ áêÖÁx, 21–7–1930 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ "Å∂~∞Ö’ *Å∞ tH á⁄O^•~∞. UÅ∂~∞ Ñ@} HÍO„Qã∞ Jº‰Ω~åeQÍ ÑxK™ê~∞.

10. **ద్రోణంరాజు లక్ష్మీబాయమ్మ**

1898Ö’ #~åûÑ~O `åÅ∂HÍ =Ú`åºÅÑe „QÍ=∞OÖ’ K<åfl„ÑQ_ ã∞O^~~å=∞Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. H=~Ú„u, x~å‡}HÍ~ºH~. c=∞=~OÖ’ âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ’ q^j=G^∞HÍ}ÏÅ=^ ÑH\OQ∞ [~Ñ_O=Å 1–11–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ Hi#tHá⁄O^•~∞. 1958–66 =∞^º Z O.ZÖ.ã., =∞ÇÏà, ÇÏi[<À^~} HÍ~º„H=∂ÅÖ’ ÉÏQÍáêÖÁ<åfl~∞. ÉãH qº, ÇÏOn, Y^~∞ „ÑKå~åÅ`À f„=OQÍ ÑxK™ê~∞. `Å∞Q∞Ö’ ÉÏQ=`, ~=∞} w`åÅ#∞ ~å™ê~∞. Hã∂iÉÏ „@ã∞ lÖÏ HÍ~º^iQÍ, QÍOn™ê‡~Hxk Láêº‰Ω~åÅ∞QÍ, <Å∂~∞ Hã∂i ^q q^•ºÅÜ∞O =º=™êÑ‰Ω~åÅ∞QÍ ¡ã=ÅOkOKå~∞. 27–8–1970# =∞~}OKå~∞.

11. **ముదుంబ లక్ష్మీదేవి**

4–8–1913# [x‡OKå~∞. =∞iOQO\ áê~™ê~k PKå~∞ºÅ∞QÍi ‰Ω=∂~. UÅ∂~∞ "åã. ™êfi`O„`º ã=∞~g~∞_∞ ^˘_Ü∂Kå~∞ºÅ∞ QÍi ^~‡Ñufl. P<H PÜÚ~fi^ „QO^•Å∞ ~å™ê~∞. J<H q+Ü∂ÅÑ ÑÅ∞ "åº™êÅ∞ ~åã#O^‰Ω |Çï=∞`∞Å∞ =zÛ#q. 1940 #∞O_ z~HÍÅO

=„^•ã WO_Ü< "_ã< HO„^ ãOÑ ãÉºÅ. 1930Ö' HÍ~åQÍ~ tH##ÉqOKå~.

12. **మంతెన లక్ష్మీనర్సమ్మ**

`}‰Ω "åã. âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' áêÖÁx 3 <ÅÅ HÍ~åQÍ~ tHá⁄O^•~.

13. **శృంగారకవి లక్ష్మీనర్సమ్మ**

QO_Q˘Å#Ö' 1905Ö' [x‡OKå~. É'Q~åA "OH@ #~ãOÇÏ~å= QÍi ‰Ω=∂~. áêáê~å= QÍi ÉÏ~º. UÅ∂~ "åã =ºÅ. âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' áêÖÁx 11–2–1931 #O_ 4 <ÅÅ HÍ~åQÍ~ tH á⁄O^•~. =~Å Lº=OÖ' áêÖÁx, 11–1–1932 #O_ 7 <ÅÅ tHá⁄O^•~. =ºH ã`åº„QÇÏ ‰Ä_. =ÚxûÑÖ H"xûÅ~. ãÅ QiOz 4 „QO^•Å ~å™ê~.

14. **ఉద్ధరాజు మాణిక్యాంబ**

#~åûÑ~O `åÅ∂HÍ ÑÅ=„~ "åã. ~å=~åA QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' áêÖÁx 27–6–1932 #O_ 10 <ÅÅ "Å∂~, H#fl#∂~ *à§Ö' tHá⁄O^•~. ÑH\OQ KÜ_O =Å 17–4–1933 #O_ 6 <ÅÅ tHá⁄O^•~.

15. **వెలమాటి మాణిక్యాంబ**

UÅ∂~ ^i H˘=fie "åã. áêHÅáê\ <åQÜºQÍi ‰Ω=∂~, âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' UÅ∂~ ãÉ*ÅÖ' 15 ~ÀAÅ tH á⁄O^•~. ÑH\OQ KÜ_O =Å 17–4–1933 #O_ 6 <ÅÅ tHá⁄O^•~.

16. **కంది నాగరత్నమ్మ**

UÅ∂~ "åã KO_∂i ÅH;<å~åÜ} QÍi ‰Ω=∂~. ÅH;HÍ#OQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' áêÖÁx, "Å∂~ *Ö' 6 <ÅÅ Hi#tH##ÉqOKå~. |Ü@‰Ω =zû# "O@< ÑH\OQ KÜ_O=Å 15 ~ÀAÅ i=∂O_Ö' L<åfl~. MÏn, ÇÏOn „ÑKå~åxH f„=H$+ ãÖÏÊ~.

17. పాలకోడేటి నాగరత్నమ్మ

`å_Ñe Q∂_O "åã âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' áêÖÁx, "Å∂~ H#fl#∂~ *à§Ö' 29–6–1932 #O_ 10 <ÅÅ tH# J#ÉqOKå~.

18. దాట్ల నర్సమ్మ

`}‰ "åã hÖÏ„k~åA QÍi ÉÏ~º. 1930 LÑCã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx, 3 <ÅÅ tH#O^•~.

19. కలగర పిచ్చమ్మ

UÅ∂~Ö' 10–8–1883# [x‡OKå~. =∂QO\ ~åqh_ QÍi ‰=∂~. ~å=™êfiqQÍi ÉÏ~º 1921 #O_ Lº=∂ÅÖ' L#fl =ÇÏà. âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' áêÖÁx 14–7–1930 #O_ 6 <ÅÅ "Å∂~ *Ö' tHá⁄O^•~. UÅ∂~ Ñ@} HÍO„Qã Jº‰~åÅQÍ Ñx K™ê~. ã „áê~<å ã=∂[HÍ~º^i QÍ ã=ÅO^*™ê~. ÇÏi [<À^~}‰, =ÇÏàÏ ã=∂*ÏÅ ™êÑ#Ö' qâ+H$+ãÖÏÊ~.

20. వద్దిపర్తి శకుంతల

UÅ∂i "åã âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' áêÖÁx, 6 <ÅÅ tHá⁄O^•~.

21. కొటికలపూడి సరస్వతీదేవి

5–3–1917# 5–3–1917Ö' #∂Ig_Ö' [x‡OKå~. UÅ∂~ ^i ÑÓà§ x"åãO, ÑÖÏ ãÉÏƒ~å= QÍi ‰=∂~. PO[<ÜÅQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' áêÖÁx, 7 <ÅÅ "Å∂~, H#fl#∂~ *à§Ö' tH##ÉqOKå~. =ºH ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx 7 <ÅÅ Hi# tH á⁄O^•~. ÇÏi [<À^~}‰ „áê^•#º`xKåÛ~.

22. వారణాసి సీతమ్మ

c==~O "åã HÑÊQO`Å Q#flÜºQÍi Ñ„uH. âßã<ÀÅÑ<Àº=OÖ' áêÖÁx 9–7–1930 #O_ 3 <ÅÅ "Å∂~ *Ö' tHá⁄O^•~.

23. అద్దునూరి సీతారామమ్మ

`å_ÑeQ∂_O "åã. QÀáêÅ~å= QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' áêÖÁx 10 <ÅÅ HÍ~åQÍ~tH á⁄O^•~.

24. **వేగేశ్న సుభద్రాదేవి**

c=¤=~O "åã. "Qtfl ÅÑ^ã¤Éƒ~åA QÍi ‰Ω=∂~. ÑÖÏãÖ' [iy# ~åR HÍO„Qã¤ ¡ã"å^à tH}ÏHO„^OÖ' tH}á⁄O^•~¤. Hfi\O_Ü∂ Lº=¤OÖ' ~år<å=∂ KÜ¤=¤x "¤l¶ã@¤x _=∂O_ K™ê~¤, Ñe`OQÍ 2 UO_¤ Hi# HÍ~åQÍ~ tHá⁄O^•~¤.

25. **బారదవాడా సూరమ్మ**

c=¤=~O "åã. H˘O_® #~ã#fl~åA QÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ¤ <Àº=¤OÖ' 18–1–1932 #¤O_ 7 <ÅÅ¤ "Å∂~¤ *Ö' Hi# tH##¤ÉqOKå~¤.

26. **ముదుంబ వెంకటమ్మ**

UÅ∂~¤ "åã. N=∂< =¤iOQO\ #~ãOÇKå~¤ºÅ¤ QÍi Ñl„uH. É~ N #~ãOÇKå~¤ºÅ¤. *ÏfÜ¤ H=~Ú„u. `# QÜ∂Å ^•fi~å „Ñ[Å #¤„~∂`Å∂yOKå~¤. LÑC ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx, "Å∂i *Å¤‰Ω `# 3 <ÅÅ ‰Ω=∂~¤_x – (ÉÏ~`Ñ`åHÍKå~¤ºÅ¤) fã¤‰Ωx "o§ 6 <ÅÅ¤ 21–7–1930 #¤O_ tH##¤ÉqOKå~¤. =¤~Å âßã<ÀÅOÑ¤<Àº=¤OÖ' "Å∂~¤ *Å¤Ö' 30–4–1932 #¤O_ U_¤#fl~ =∂™êÅ¤ Hi# tH##¤ÉqOKå~¤.

27. **గోకరాజు వెంకాయమ్మ**

c=¤=~O ^i A=fiÅáêÖO x"åã. =¤O`# "OH„\ÏAQÍi ‰Ω=∂~. ã∂~º<å~åÜ¤} ~åAQÍi ÉÏ~º. =ºH ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx, "Å∂~¤ *Ö' 15–1–1941 #¤O_ 6 <ÅÅ¤ Hi#HÍ~åQÍ~tHá⁄O^•~¤. Hfi\O_Ü∂ Lº=¤OÖ' áêÖÁO@∂ c=¤=~O "¤l¶ã\#¤ ~år<å=∂ KÜ¤=¤x _=∂O_¤ Ñe`OQÍ 27–2–1943 #¤O_ 2 ãO=`û~åÅ¤ "Å∂~¤ *Ö' Hi# tH##¤ÉqOKå~¤.

lÖÏÖ' ^•fi~åHÍ u~¤=¤Å „Ñã^ "+= H„`O. lÖÏ‰Ω XH"Ñl ã=Ú„^O.

కృష్ణా జిల్లా సమరవీర వనితలు

జిల్లా ప్రత్యేకతలు

^•^•ÑÙ JO^~∂ 1932Ö' âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' áêÖÁ<åfl~∞. Q∞_"å_, J=xQ_, Q#fl=~O `åÅ∂HÍÅ#∞O_ Z‰Ω¯=QÍ áêÖÁ<åfl~∞. #∂`H¯ ã`å~å=∞=∞‡ *Å∞Ö' tâ√=Ù‰Ω [#‡xzÛ, JãfiãÙ~åÅ~ÚOk. q[Ü∞"å_Ö' XH~∞, |O^~∞Ö' XH~∞ ¿ãÅ∞ ã=∞~OÖ' áêÖÁ<åfl~∞. lÖÏÖ' H=∞‡‰ΩÖÏxH KOk# ¿ãÅ∞ Z‰Ω¯=QÍ áêÖÁ#_O qâ+O. =Ú@∂fli H$ëê~å=Ù, HÀÑÖ ÇÏ#∞=∞O`~å=Ù, Q˘\áê\ „|ÇÏ‡Ü∞º, JÜ∞º^=~ HÍàâfi~~å=Ù „ÑÉ$`∞Å „ÑÉÏ=O Z‰Ω¯=QÍ LOk.

É["å_ H#H^∞~ P~åº=O. H$ëêf~OÖ'x "^•„k „Ñã^ "+= H„`O, =Ú`åºÅ â=H„`O. q[Ü∞"å_ Ñiã~åÖ' É∫^, *# „QÍ=∂Å∞O_q. lÖÏ‰Ω XH "ÑÙ ã=Ú„^O.

1. **మల్లిరెడ్డి అన్నపూర్ణమ్మ**

Q∞_"å_ [<å~#ÑÙ~O "åã. QÍk~_ ÅHÍ‡~_ QÍi ‰Ω=∂~. ~åÑ∞=~_QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' "Å∂~∞ *Ö' 16–3–1933 #∞O_ 10 <ÅÅ∞ tH á⁄O^•~∞.

2. **సూరపునేని అన్నపూర్ణమ్మ**

q[Ü∞"å_ `åÅ∂HÍ QiHÑ„~∞ "åã. á⁄@∂~∞ "OHÜ∞ºQÍi ÑÙ„uH. <åQÜ∞ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' áêÖÁx "Å∂~∞ *Ö' 25–3–1932 #∞O_ U_∞#fl~ <ÅÅ∞ Hi#tHáêO^•~∞.

3. **వల్లభనేని అన్నపూర్ణమ్మ**

Q∞_"å_ `åÅ∂HÍ L^∞@∂~∞ "åã. JO[Ü∞º QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞<À^º=∞OÖ' áêÖÁx "Å∂~∞ *Ö' 31–1–1932 #∞O_ ãO=`û~O Hi#tH á/O^•~∞.

4. **అట్లూరి కామేశ్వరమ్మ**

Q∞_"å_ ãg∞ÑOÖ'x #∂*à§ "åã. KÅ™êx H$+Ü∞ºQÍi Ñì„uH. =∞eHÍ~∞#~å=ì QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' áêÖÁx "Å∂~∞ *Ö' 18–1–1930 #∞O_ ãO=`û~O tH##∞ÉqOKå~∞.

5. **జాగర్లమూడి కామేశ్వరమ్మ**

Q∞_"å_ ^i "O„@„ÑQ_ "åã. "ÅOH "OH„\Ï=∞Ü∞ºQÍi Ñì„uH. „|ÇÏ‡#O^OQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' áêÖÁx "Å∂~∞ *Ö' 27–6–1932 #∞O_ ãO=`û~O Hi# tHá/O^•~∞.

6. **గొర్రెపాటి కుటుంబమ్మ**

1905Ö' [##O. kq `åÅ∂HÍ Ñ∞O@™êÅ "åã. g~=∂K<x É∂+Ü∞º QÍi ‰∞=∂~. "OH@ã∞|ƒÜ∞ºQÍi ÉÏ~º. ÇÏOn ãOã¯$`O ÉÏQÍ <~∞Û‰∞<åfl~∞. HÅ∞ ^∞HÍ}ÏÅ =^ ÑH\OQ∞ [~Ñ_O =Å 3 <ÅÅ∞ Hi#HÍ~åQÍ~ tHá/O^•~∞.

7. **చెఱుకూరి కృష్ణవేణమ్మ**

Q∞_"å_ `åÅ∂HÍ `q∞iâ „QÍ=∞ "åã. â+Ü∞ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' áêÖÁx "Å∂~∞ *Ö' 25–6–1932 #∞O_ 1 ãO=`û~O Hi# tHá/O^•~∞.

8. **గుత్తికొండ లక్ష్మమ్మ**

H$ëê lÖÏ "åã. 1930 <å\ LÑCã`åº„QÇÏOÖ' 6 <ÅÅ∞ tH##∞ÉqOKå~∞.

9. **బొప్పన లక్ష్మీకాన్తమ్మ**

QiHÑ„~∞ "åã. <ÑÊÖÖ' 1932 U„ÑÖÖ' LÑCã`åº„QÇÏO [iÑ#O^∞‰∞ HÍ~åQÍ~tHá/O^•~∞.

10. గొౖరెపాటి లక్ష్మీకాన్తమ్మ

1903Ö’ [##0. Ñ‌O@™êÅ "åã. "= ¸ i g~#flQÍi ‰Ω=∂~. #~ãOÇÏO QÍi ÉÏ~º. „QÍ=‌OÖ’ HÅ‌^‌HÍ}ÏÅ =^ ÑH\OQ‌ =Å 2–4–1933 #‌O_ 3 <ÅÅ‌ tH#O^•~‌.

11. కొల్లిపర లక్ష్మీకాన్తమ్మ

Q#fl=~O `åÅ∂HÍ HÑÖâfi~Ñ~O "åã. `åu<x z#flHÀ@Ü‌º QÍi ‰Ω=∂~. g~Ü‌ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ‌#‰Ω "Å∂~‌ *Ö’ 2–5–1932 #‌O_ 6 <ÅÅ‌ tHá⁄O^•~‌. =ºH, Hfi\O_Ü∂ Lº=∂ÅÖ’ ‰Ä_® *Å‌tH ##‌ÉqOKå~‌.

12. గోనుగుంట్ల లక్ష్మీకాన్తమ్మ

Q‌_"å_ "åã. `‌=‌‡ÅÑe "OH@#~‌ûQÍi Ñ„uH. "OH@ ã‌„|ÇÏ‡}º Q‌ÑQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ‌#‰Ω "Å∂~‌ *Ö’ 2–5–1932 #‌O_ 1 ãO=`û~O Hi# tHá⁄O^•~‌. =ºH ã`åº„QÇÏOÖ’ áêÖÁ#flO^‌# 1941Ö’ "Å∂~‌ *Ö’ 3 <ÅÅ‌ tH, =‌~˘H™êi 6 <ÅÅ‌ tHá⁄O^•~‌. Hfi\O_Ü∂ L^º=‌OÖ’ ãO=`û~O "Å∂~‌ *Ö’ Hi#tH#‌á⁄O^•~‌. Q‌_"å_ÇÏi [#ÉÏeHÅ ÇãÅ‌‰Ω "‌<[~‌QÍ#‌, =Úxû ÑÖ H“xûÅ~‌QÍ ‰Ä_ ÑxK™ê~‌.

13. కోటగిరి మంగతాయారమ్మ

u~‌=Ó~‌ `åÅ∂HÍ QOÑÅQ∂_O "åã 1930Ö’ LÑC ã`åº„QÇÏOÖ’ HÍ~åQÍ~tH á⁄O^•~‌.

14. అరికెపూడి మాణిక్యాంబ

Q‌_"å_ ^i JOQÅ∂~‌ "åã. „|ÇÏ‡Ü‌ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ‌#‰Ω 2–5–1932 #‌O_ "Å∂~‌ *Ö’ XH ãO=`û~O tHá⁄O^•~‌.

15. మనోరమ

Q#fl=~O `åÅ∂HÍ =Ú^‌#∂~‌ "åã QÀÑ~åA ~å=‌KO„^~å= (QÀ~å) QÍi ‰Ω=∂~ J~‌#~å= QÍi ÉÏ~º. Hfi\O_Ü∂ Lº=‌OÖ’ áêÖÁx

25–4–1944 #0_ 6 <ÅÅ *Ö' Hi#tH ##ÉqOKå~. Q_"å_Ö' ÇÏi [# ÉÏeHÅ ÇãÅ‰Ω "<[~QÍ ÑxK™ê~.

16. **వల్లభనేని సీతామహలక్ష్మమ్మ**

Q_=Ö~Ö' 12–1–1910Ö' [x‡OKå~. Q_"å_ `åÅ∂HÍ [gQ˘ÖÑeÖ' á⁄@∂i "OHÜºQÍi ‰Ω=∂~. ~å=„|ÇÏ‡OQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ#‰Ω "Å∂~ *Ö' 2–5–1932 #O_ 1 ãO=`û~O Hi#tH. 1937 #O_ 1947 =~‰Ω H$ëêlÖÏ =ÇÏàÏ ãÉ‰Ω Jº‰Ω~åÅQÍ ÑxK™ê~. 1946–51 =^º L=‡_ =„^•ã ~åROÖ' ZO.ZÖ.U.QÍ ¡ã=ÅOkOKå~.

17. **గుత్తికొండ సీతమ్మ**

kq `åÅ∂HÍ z#Hà§Ñe "åã. JKÛÜºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ#‰Ω "Å∂~ *Ö' 31–8–1932 #O_ 1 ãO=`û~O Hi#tHá⁄O^•~. É@ÀÑ#=„~ „QÍ=OÖ' „ÑÉ`åfin#OÖ'xH "o§# HÍO„Qã HÍ~åºÅÜ∂xH =~˘H =ÚQ~ ¢ãÅ`À Heã uiy ™êfin#O Kã‰Ω#fl ^~º=O`~åÅ.

18. **కొల్లిపర సీతమ్మ**

H$ëêlÖÏ "åã. "OHÜºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ<Àº=OÖ' J=xQ_ ¡ã+#s ãÉ "l¢ã@ f~Ê "~‰Ω 31–8–1932 #O_ 1 ãO=`û~=Ú "Å∂~ *Ö' Hi# tHá⁄O^•~.

19. **వారణాసి సీతమ్మ**

H$ëêlÖÏ "åã. âßã<ÀÅOÑ#‰Ω 3 <ÅÅ HÍ~åQÍ~ tHá⁄O^•~.

20. **నూతక్కి సీతారామమ్మ**

1914Ö' [x‡Oz 1934Ö' =~}OKå~. Q_"å_ `åÅ∂HÍ H˘=~"ÀÅ "åã. QÀáêÅH$+Üº ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ#‰Ω "Å∂~ *ÅÖ' tâ√=‰Ω [#‡xzÛ Jãfiã~åÅ~ÚOk.

21. గుళ్ళపల్లి సీతారామమ్మ

q[Ü"å_ `åÅ∂HÍ Q˘_Ñ„~Ö' "OHÜºQÍi Ñ„uH. =ºH ã`åº„QÇÏO Kã∂ "Å∂~Ö' 3 <ÅÅ HÍ~åQÍ~tH#O^•~.

22. సీతంరాజు సీతారామమ్మ

"O„@„ÑQ_Ö' 3–3–1920Ö' [x‡Oz, 1973 ãÑO|~Ö' =~}OKå~. q[Ü"å_ "åã. =Úà§ÑÓ_ "OH>âfi~~å=QÍi Ñ„uH. ãÉÏƒ~å= QÍi ÉÏ~º. Hfi\O_Ü∂ Lº=OÖ' áêÖx 4 <ÅÅ Hi# HÍ~åQÍ~ tH á⁄O^•~. 1947–55 =^º =ÚxûÑÖ H“xûÅ~.

23. తంగిరాల సీతారామమ్మ

|O^~ "åã. *. QáêÅH$+ÜºQÍi ‰Ω=∂~. g~~åÑ=~å= (™êfi`O„`º ã=~g~_) QÍi ÉÏ~º. âßã<ÅOÑ#‰Ω "Å∂~Ö' 7 <ÅÅ HÍ~åQÍ~ tH# á⁄O^•~.

24. పాదుర్తి సుందరమ్మ

q[Ü"å_ "åã. =k ÅH;#~ãOÇÏO QÍi ‰Ω=∂~. "OH@ ã|ƒÜºQÍi ÉÏ~º. LÑC ã`åº„QÇÏOÖ' "Å∂~ *Ö' 26–8–1930Ö' #O_ 6 <ÅÅ Hi#tH á⁄O^•~. =~Å 1931Ö' QO@∂~ HÍÖI =^ ÑH\OQKã, 17 ~ÅÅ HÍ~åQÍ~tH<˘O^•~. H~åz, ÉOÉÏ~Ú, =„^•ã, ÇÏ„^•ÉÏ^, <åQÑÓ~ HÍO„Qã =ÇãÉÅ‰Ω Ç[~Ü∂º~. âßã<ÅOÑ<^ºOÖ' áêÖx 2–2–1932 #O_ U_#fl~ <ÅÅ Hi# HÍ~åQÍ~tH á⁄O^•~. q[Ü"å_Ö' ãfi^j=ã=Å ëêÑ# <ÅH˘ÖÏÊ~. KåÖÏHÍÅO =ÚxûÑÖ H“xûÅ~QÍ K™ê~.

25. పునూరి సుందరమ్మ

#Ok"å_ "åã "OH@~_ QÍi ÉÏ~º. âßã<ÅOÑ#‰Ω 27–6–1932 #O_ ãO=`û~=Ú "Å∂~Ö' Hi# HÍ~åQÍ~ tHá⁄O^•~.

గుంటూరు జిల్లా సమరవీర వనితలు

జిల్లా ప్రత్యేకతలు

Q∞O@∂~∞ lÖÏ ã`#ÑeÖ’ "åqÖÏÅ "åi ‰Ω@∞O|O #∞O_ =ÚQ∞~∞ *Å∞áêÅÜ∂º~∞. "åqÖÏÅ =∂}HÍºO|, É~ N~å=∞â~‡, =∞ik QÀáêÅH$+Ü∞º QÍ~Å∞.

`<åe `åÅ∂HÍ #∞O_ U_∞Q∞~∞ ¢ãÅ∞ *Å∞ HàÏ§~∞.

~ÑÖ `åÅ∂HÍÖ’ Ñ<flO_∞ =∞Ok ¢ãÅ∞ *Å∞HàÏ§~∞.

=∞O`<å"åiáêÖO Ö’ S^∞Q∞~∞ H„uÜ∞‰ΩÅHÍO`Å∞ HÍ~åQÍ~ tH##∞ÉqOKå~∞.

^∞y~åÅ "åã HÀ\Ñe =∂}Hº=∞‡ =º=™êÜ∞ ‰Äb.

XH ¿Ñ~∞QÅ ÑO_`å~å^∞ºÅ ã`º=`=∞‡ J< W^~∞ =∞ÇÏàÅ∞ ~ÑÖ #∞O_ *Å∞HàÏ§~∞.

Q∞O@∂~∞ lÖÏ #∞O_ XHXH¯ "âº=∞ÇÏà – HÍàOy â+=∂O| *Å∞ HàÏ§~∞.

Q∞O@∂~∞ lÖÏÖ’ q#Ü∂„â=∞O LO_k. `<åe, ~ÑÖ, ã`#Ñe `åÅ∂HÍÅÖ’ L^º=∞ã∂Êi Z‰Ω¯= Hey L#fl@∞ `Å∞™ÈOk.

~åROÖ’ Z‰Ω¯==∞O„k ¢ãÅ∞ – 59 =∞Ok Q∞O@∂~∞ lÖÏ #∞O_ áêÖÁ<åfl~∞. ¢ãÅÖ’ Z‰Ω¯==∞Ok H=∞‡"å~.

ÃÑ^#Okáê_∞, p~åÅ „áêO`åÅ∞ L^º=∞HO„^•Å∞. ~ÑÖÖ’ q#Ü∂„â=∞O ™êfiq∞ ã`å~å"∞ <ÅH˘ÖÏÊ~∞. H<flQO\ ÇÏ#∞=∞O`∞ <åÜ∞H`åfi# J_qÑÙÅi PO^Àà#™êyOk. 'PO„^~`fl- ^∞y~åÅ QÀáêÅH$+Ü∞º P^fi~åº# p~åÅ–¿Ñ~åÅ

Lº=∞O ™êyOk. '~å=∞^O_∞#∞ x~fiÇÏOKå~∞. '=∂ÅÑÅ- #=Å#∞ N L#fl= ÅH;<å~åÜ∞} ~zOz „Ñã^∞_Ü∂º_∞. Q∞O@∂~∞Ö' 'âß~^•xH`<- #∞ L#fl= ^OÑ`∞Å∞ x~fiÇÏOKå~∞. P ãOã D<å\H #_∞™èOk. "å~∞ÉÜÚÅ∂ ã=∞~Ü∂^∞Ö. PKå~º Zh~OQÍ <åÜ∞H`fiOÖ' ~`∞Å<‰ÅÅ∞ ã=∞~OÖ' áêÖÁ<åfl~∞. J=∞~å=u „Ñã^ ÑOKå~å=∞O. JH¯_ ÉÐ^ã∂ÑO LOk. LO_=eÖ' q+µ‰ÅO_#∞Å Q∞ÇÏÅ∞<åfl~Ú. #"åºO„^„Ñ^â ~å[^•x J=∞~å=u Q^•!

1. వాసిరెడ్డి అఖిలాండేశ్వరి

`<åe `åÅ∂HÍ K„É'Å∞ "åã. ^=É‰Åx É„^Ü∞º ‰Å=∂~. g~Ü∞ºQÍi ÉÏ~º. Hfi\O_Ü∂ Lº=∞OÖ' áêÖÁx "Å∂~∞ *Ö' 10–9–1942 #∞O_ 16 <ÅÅ∞ Hi#tH á⁄O^•~∞. 15–8–1972# ™êfi`O„`º k# ~[`Á`û=OÖ' ÉÏ~`„ÑÉ∞`fiO #∞O_ `å„=∞Ñ„`åxfl á⁄O^•~∞.

2. కొండా అలివేలమ్మ సత్యవతి

24–10–1911# ^K=~OÖ' ~∂Ñ<åQ∞O@ ã`å~å=∞Ü∞º QÍi ‰Å=∂~QÍ [x‡OKå~∞. LÑCã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx, 20–8–1930 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ HÍ~åQÍ~tH##∞ÉqOKå~∞. =∞~Å âßã<ÀÅOÑ∞#Ö' áêÖÁx 22–6–1932 #∞O_ 4 <ÅÅ∞ "Å∂~∞ *Ö' tH##∞ÉqOKå~∞.

3. చిట్టూరి అన్నపూర్ణాదేవి

`<åe "åã. HãÑÑ\ z>Ü∞ºQÍi ‰Å=∂~. ÅH;<å~åÜ∞}QÍi ÉÏ~º. 17= U@< Hfi\O_Ü∂ L^º=∞OÖ' POQÜ∞ „ÑÉ∞`åfixH =ºu~HOQÍ H~Ñ„`åÅ∞ ÑOK∞`∂ ãÉHÀ~∞ Z^∞@ ÑH\OQ∞ [iÑ#O^∞‰Å "Å∂~∞ *Ö' ãO=`û~OáêÖ∞ Hi#tH á⁄O^•~∞.

4. మంతెన అన్నపూర్ణమ్మ

1912Ö' [##O. ÉÏÑ@ =∞O`#"åiáêÖO "åã. "OH„\ÏA QÍi ÉÏ~º. 1931Ö' ÑH\OQ∞ Kã∞#flÑC_∞ ÖÏsKåi, ãÉ *Å∞tH J#∞ÉqOKå~∞. 3 ™ê~∞ ãÉ *Å∞tH á⁄O^•~∞. É~ "OH„\ÏA J<H ~å[HÜ∞ tH}Ï ta~åÅ∞ x~fiÇÏOKå~∞. âßã#ãÉ∞ºxQÍ ÑxK™ê~∞.

5. పాటిబండ్ల అన్నపూర్ణమ్మ

K„É'Å¿Ö' "åã~_ =∂^=Ü¿ºQÍi ‰Ω=∂~, eOQÜ¿º QÍi ÉÏ~º. 1932Ö' âßã<ÀÅOÑ¿<Àº=¿OÖ' áêÖÁx, 3 ™ê~¿ J~ã~Ú, "Å∂~¿ *Ö' 16–3–1933 #¿O_ 4 <ÅÅ¿ tHá⁄O^•~¿.

6. సూర్యదేవర అన్నపూర్ణమ్మ

H$ëê I ÖÏ #OkQÍ=¿ ^i g~¿Åáê_¿Ö' 1903Ö' "åã~_ <åQÜ¿ºQÍi Ñ⁄„uHQÍ [x‡OKå~¿. `<åe ^i K„É'Å¿ "åã "OH@ÑÊÜ¿º QÍi ÉÏ~º. 1930Ö' LÑCã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx, J~ãÜ∂º~¿. 1932Ö' âßã<ÀÅOÑ¿#Kã#O^¿‰Ω "Å∂~¿ *Ö' ãO=`û~O tHá⁄O^•~¿. 1940, 1942 L^º=∂ÅÖ' ‰Ä\_® áêÖÁ<åfl~¿. 1947–48 Ö' ÀÇÏ„^•ÉÏ^¿ q"∂K<À^º=¿OÖ' ‰Ä\_® áêÖÁ<åfl~¿. =¿ÇÏàÏq^º, „QO^•ÅÜ∂^º=¿O Ö'#∂ K¿~¿H# áê„` gik.

7. ఉప్పల అన్నపూర్ణమ్మ

ÉÏÑ@ ^i QÀà§=Ú_áê_¿. H#QÍÅ ~å=¿= ¸ i QÍi ‰Ω=∂~. g~Ü¿º QÍi ÉÏ~º. Hfi\O_Ü∂ Lº=¿OÖ' "Å∂~¿ *Ö' 15 <ÅÅ¿ Hi#tH á⁄O^•~¿.

8. వడ్లమూడి అన్నపూర్ణమ్మ

~ÑÖ "åã. âßã<ÀÅOÑ¿#, Hfi\O_Ü∂ Lº=∂Ö' áêÖÁx tHá⁄O^•~¿.

9. మంతెన అచ్చమ్మ

=¿O`#"åiáêÖO "åã. ~å=¿~åAQÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ¿#‰Ω "Å∂~¿ *Ö' 22–1–1932 #¿O_ 6 <ÅÅ¿ Hi#tHá⁄O^•~¿.

10. మొవ్వ అచ్చమ్మ

HÍ=Ó~¿ "åã. âßã<ÀÅOÑ¿#=Ú Kã *Ö'tH á⁄O^•~¿.

11. సుఖవాసి అచ్చమ్మ

âßã<ÀÅOÑ¿# Kã HÍ~åQÍ~tH á⁄O^•~¿.

12. **వేగేశ్న అచ్చమ్మ**

ÉÏÑ@ ^i Ñ@Å"åiáêÖO. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω HÍ~åQÍ~tH##∞ ÉqOKå~∞.

13. **తుమ్మల చంద్రమ్మ**

HÍ=Ó~∞Ö' <åQO_ â+Ü∞ºQÍi Ñ¨„uH. ÉÏÑÜ∞ºQÍi ÉÏ~º. LÑC, âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∂ÅÖ' áêÖÁx, "Å∂~∞ *Ö' 2 ™êê~∞ "~fi~∞QÍ P~ã <ÅÅáê@∞ Hi#tHá⁄O^•~∞.

14. **కొరటాల దుర్గాంబ**

`<åe ^i #Ok"Å∞Q∞Ö' ZO. Ñ¨#flÜ∞º QÍi ‰Ω=∂~. H$+Ü∞ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω "Å∂~∞, =∞„^•ã∞ÅÖ' Hi# HÍ~åQÍ~tH##∞ÉqOKå~∞.

15. **తుమ్మల దుర్గాంబ**

HÍ=Ói "åã Ñ~fi`<x H$+Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. |ã=Ü∞ºQÍi ÉÏ~º. LÑC, âßã<ÀÅOÑ∞#, Hfi\O_Ü∂ L^º=∂ÅÖ' áêÖÁx "Å∂~∞ *Ö' "Ú`O 30 <ÅÅ∞ Hi# tHÅ##∞ÉqOKå~∞.

16. **వేజెండ్ల దుర్గాంబ**

~ÑÖ ^i ÑÖHÀ#Ö' =_= ¸_ =~^Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. "OH@ã∞|ƒÜ∞º QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω "Å∂~∞ *Ö' 6 <ÅÅ∞ Hi# tHá⁄O^•~∞.

17. **వెలగలేటి దుర్గమ్మ**

`<åe "åã. #∂`Åáê\ ã∞|ƒÜ∞ºQÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ∞#, Hfi\O_Ü∂ Lº=∂ÅÖ' áêÖÁx, 24 <ÅÅ∞ qq^ HÍÖÏÅÖ' tH á⁄O^•~∞.

18. **మంతెన జానకమ్మ**

=∞O`#"åiáêÖO "åã. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' áêÖÁ<åfl~∞.

19. కోళ్ళ జయలక్ష్మి

ÀÑ^#0káê_∞ "åã. „uÑ~flx ^∂~åfiã∞Å∞QÍi Ñ„uH. ÇÏ#∞=∞0`~å= QÍi ÉÏ~º. ÇÏ0nÖ' qâß~^. âßã<ÀÅ0Ñ∞#‰ "Å∂~∞ *Ö' ã0=`û~0 áê@∞ tHá⁄0^•~∞.

20. కొడాలి కమలాంబ

`<åe ^i "∂Ñ„~∞ "åã. QÀy<x ~åÜ∞HÀ@Ü∞º QÍi Ñ„uH. ‰@∞0| ~å=QÍi ÉÏ~º. =ºH, Hfi\0_Ü∂ Lº=∂ÅÖ' áêÖÁx 15 <ÅÅ∞ Hi# tHá⁄0^•~∞.

21. ఆవుల లక్ష్మీబాయమ్మ

`<åe "åã. _. ~å=∞Ü∞º QÍi ‰=∂~. âßã<ÀÅ0Ñ∞#‰ ã0=`û~0 Hi# tHá⁄0^•~∞.

22. ఉన్నవ లక్ష్మీబాయమ్మ

L#fl= ÅH;ÉÏÜ∞=∞‡

ã`#Ñe ^i Jg∞<åÉÏ^∞ "åã. #_0Ñe ã`å~å=∞Ü∞ºQÍi ‰=∂~. '=∂ÅÑe- ~åã# L#fl= ÅH;<å~åÜ∞}QÍi ãf=∞}. Q∞0@∂~∞Ö' LÉÜÚÅ∂ ÉÏeHÍq^ºHÀã0 1922Ö' 'âß~^• xH`<- ™êÑOKå~∞. ãÇÜ∞x~åH~}, LÑC, =ºH ã`åº„QÇÅÖ' áêÖÁx HÍ~åQÍ~ tHÅ ##∞ÉqOKå~∞. P0„^^â0 J0`\Ï Ñ~º\0z, ™êfi`0„`Àº^º=∞0Ö' áêÖÁ<@@∞ ãÅ#∞ L„~∂`Å∂yã∂ LÑ<åº™ê eKåÛ~∞.

23. కోనేరు మంగమ్మ

~ÑÖ #Å∂i "åã. É~ ã∞|fÜ∞º. âßã<ÀÅ0Ñ∞#‰ "Å∂~∞Ö' 24–3–1932 #∞0_ 6 <ÅÅ∞ HÍ~åQÍ~tH##∞ÉqOKå~∞.

24. **వావిలాల మాణిక్యాంబ**

ã`#Ñe "åã. ~å=∞â~‡QÍi ÉÏ~º. "åqÖÏÅ QÀáêÅH$+Ü∞º QÍ~∞ ~å=∞â~‡ QÍi `=Ú‡_. =ºH ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁ#flO^∞‰Ω "Å∂~∞ *Å∞Ö' 30–1–1941 #∞O_ 3 <ÅÅ∞ Hi# tH##∞ÉqOKå~∞.

25. **చుక్కపల్లి మాణికమ్మ**

`<åe ^i HOK~áêÖO "åã. ÉÁe<x HÀ@Ü∞ºQÍi Ñ̀„uH. É~ K∞H¯Ñe HÀ@Ü∞º. =ºH ã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁ#flO^∞‰Ω "Å∂~∞, H_Å∂~∞ *à§Ö' 30–1–1941 #∞O_ 3 <ÅÅ∞ tHá⁄O^•~∞. uiy Hfi\O_Ü∂ Lº=∞OÖ' áêÖÁ#flO^∞‰Ω 30–9–1942 #∞O_ 3 <ÅÅ∞ Hi#tH á⁄O^•~∞.

26. **కోటిపల్లి మాణిక్యమ్మ**

[##O 13–9–1926 ^∞y~åÅ "åã. "OH@ÑÊÜ∞º QÍi Ñ̀„uH. ~å=∞Ü∞ºQÍi ÉÏ~º. =º=™êÜ∞ ‰Äe. Hfi\O_Ü∂ Lº=∞OÖ' áêÖÁ#flO^∞‰Ω 12–1–1943 #∞O_ "Å∂~∞ *Ö' 3 <ÅÅ∞ Hi#tH á⁄O^•~∞.

27. **కొల్లి నాగభూషణం**

~ÑÖ ^i #Å∂i "åã. \. JáêÊ~å=Ù ‰Ω=∂~. <å~åÜ∞}QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω "Å∂~∞, =∞„^•ã∞ *à§Ö' 29–3–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ Hi# tH##∞ÉqOKå~∞.

28. **వట్టికూటి రాధాకృష్ణమ్మ**

"@áêÖO "åã. ~åqáê\ <åQÜ∞º QÍi ‰Ω=∂~. âßã#Ö'OÑ∞#‰Ω "Å∂~∞ *Ö' 11–5–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ Hi#tH##∞ÉqOKå~∞.

29. **గడ్డిపాటి రాఘవమ్మ**

H˘=Ófii "åã. `∞=∞‡Å Ñ̀#flÜ∞ºQÍi ‰Ä`∞~∞. "OH@~`flOQÍi ÉÏ~º. Hfi\O_Ü∂ Lº=∞OÖ' áêÖÁx "Å∂~∞Ö' 23–9–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞ Hi# tH<˘O^•~∞.

30. సూర్యదేవర రాధాకృష్ణమ్మ

K„É'Å¥ "åã. Ñ`¥OÉÏH Ñ#flÜ¥ºQÍi Ñ„uH, ã`å~å=¥Ü¥ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ¥#‰Ω "Å∂~¥, =¥„^•ã¥ *à§Ö' 26–1–1932 #¥O_ 14 <ÅÅ¥ Hi#tH##¥ÉqOKå~¥.

31. మునగపాటి రాధాకృష్ణమ్మ

=Ú#Qáê_¥ "åã. âßã<ÀÅOÑ¥#‰Ω 8 <ÅÅ¥ Hi# HÍ~åQÍ~ tHá⁄O^•~¥.

32. కానూరు రాజ్యలక్ష్మమ్మ

~ÑÖ ^i "ÀÖ~¥ "åã. 1932Ö' âßã<ÀÅOÑ¥#‰Ω 6 <ÅÅ¥ Hi# HÍ~åQÍ~ tH <˘O^•~¥.

33. బసవరాజు రాజ్యలక్ష్మి

Q¥O@∂~¥ "åã. Jáê~å= (Hq) QÍi ÉÏ~º. Láê^•º~Úx. =ºHã`åº„QÇÏOÖ' áêÖÁx 3–2–1941 #¥O_ 2 <ÅÅ¥ "Å∂~¥, H_Å∂~¥ *à§Ö' Hi#tHá⁄O^•~¥.

34. గొళ్ళమూడి రత్నమ్మ

K„É'Å¥ "åã. "åã~_ ™êO|Ü¥ºQÍi Ñ„uH. KO„^=¥øoQÍi ÉÏ~º. 1930 LÑCã`åº„QÇÏOÖ' 6 <ÅÅ¥ 1932Ö' âßã<ÀÅOÑ¥#‰Ω 6 <ÅÅ¥, 1942Ö' Hfi\O_Ü∂ Lº=¥OÖ' 6 <ÅÅ¥ HÍ~åQÍ~ tHÅ ##¥ÉqOKå~¥. ÇÏi[#, „QO^•ÖÜ∂^º=∂ÅÖ' f„=H$+ãÖÏÊ~¥.

35. కొల్లి రత్నమ్మ

~ÑÖ ^i ãOQ¥áêÖO "åã. \. "OHÜ¥ºQÍi ‰Ω=∂~. „|ÇÏ‡Ü¥ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ¥#‰Ω ãO=`û~O tHá⁄O^•~¥.

36. యార్లగడ్డ రత్నమ్మ

~ÑÖ ^i ÑÖHÀ# "åã. "*O_ HÀ@Ü¥º QÍi ‰Ω=∂~. â+Ü¥ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ¥#‰Ω 6 <ÅÅ¥ Hi# HÍ~åQÍ~tHá⁄O^•~¥. 27–9–1947Ö' =¥~}OKå~¥.

37. **యనమదల రత్నమ్మ**

~ÑÖ ^i `∂~ÊáêÖO. ã*Ï HÀ@Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. JÑÊÜ∞ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 6 <ÅÅ∞ Hi#HÍ~åQÍ~ tHá/O^•~∞.

38. **శాంతకుమారి**

`<åe "åã _®. âߺ"∞KO^QÍi ‰Ω=∂~. ÑO_` =∞^#"∂ÇÏ< q^•ºÅOHÍ~ ^~‡Ñufl. Hfi\O_Ü∂ Lº=∞OÖ' áêÖÁx, "Å∂~∞ *Ö' ãO=`û~O áê@∞ Hi#tHá/O^•~∞.

39. **యలమంచిలి సరళాకుమారి**

~ÑÖ ^i "∞<x"åiáêÖO "åã. JOHÜ∞ºQÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 6 <ÅÅ∞ HÍ~åQÍ~ tHá/O^•~∞.

40. **యలవర్తి సత్యజ్ఞానప్రసన్నాంబ**

#Q~O "åã. Ñ. "OH„\Ï=∞Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. QÀqO^Ü∞ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 6 <ÅÅ∞ HÍ~åQÍ~ tHá/O^•~∞.

41. **పండితారాధ్యుల సత్యవతమ్మ**

~ÑÖ"åã áÈ`~åA N~å=ÚÅ∞ QÍi ‰Ω=∂~. ÇÏ#∞=∞O`~å=Ú QÍi ÉÏ~º. Hfi\O_Ü∂ Lº=∞OÖ' 6 <ÅÅ∞ Hi#HÍ~åQÍ~ tHá/O^•~∞.

42. **వల్లూరు సావిత్రీదేవి**

`<åe "åã. H$+Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. |Å~å=∞~åA QÍi ÉÏ~º âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 10 <ÅÅ∞ HÍ~åQÍ~ tHá/O^•~∞.

43. **కాళంగి శేషమాంబ**

#~û~å=ÚÑ@ =∂*\ N~å=ÚÅ∞ QÍi ‰Ω=∂~. #~ãOÇ~å=Ú QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω "Å∂~∞ *Å∞Ö' 1 ãO=`û~O Hi# HÍ~åQÍ~ tHá/O^•~∞. 13–10–1953# =∞~}OKå~∞.

44. **యల్లేపెద్ది శేషమాంబ**

#Å∂~∞ "åã ". ~`ﬂÜ∞ºQÍi ‰Ω=∂~. "OH@~`ﬂO QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 6 <ÅÅ∞ Hi# HÍ~åQÍ~tH##∞ÉqOKå~∞.

45. **పెనుమర్తి శేషమాంబ**

`<åe `åÅ∂HÍ áÈ`∞=∞„~∞ "åã. =∞O„`"åk ÅH;Ü∞º QÍi Ñ⁄„uH. Hﬁ\O_Ü∂ Lº=∞OÖ' áêÖÁx, 16 <ÅÅ Hi# HÍ~åQÍ~ tHá⁄O^•~∞. ÇÏOnÉÏëê „ÑKå~O ÉÏQÍ K™ê~∞.

46. **సుఖవాసి శేషమ్మ**

HÍ=Ó~∞ "åã. H. H˘O_Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. Q∞~=Ü∞ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 6 <ÅÅ∞ Hi# HÍ~åQÍ~tH ##∞ÉqOKå~∞.

47. **యలవర్తి శేషమ్మ**

HÍ=Ói "åã. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω HÍ~åQÍ~tHá⁄O^•~∞.

48. **బొప్పూడి సీతారామమ్మ**

Ñq∞_Ñ„~∞ "åã. H˘e JÑÊÜ∞ºQÍi ‰Ω=∂~. HÀ@Ü∞º QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 10 <ÅÅ∞ HÍ~åQÍ~tHá⁄O^•~∞.

49. **కొ(ద్రపాటి సీతారామమ్మ**

~ÑÖ `åÅ∂HÍ |Åã∞ÅáêÖO "åã. ™êO|Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 6 <ÅÅ∞ HÍ~åQÍ~tH á⁄O^•~∞.

50. **నాదెళ్ళ సీతారామమ్మ**

Q∞`å"åiáêÖO "åã Ñ~∂Û~∞ ~å=∞Ü∞ºQÍi ‰Ω=∂~. ~å=∞Ü∞º QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 6 <ÅÅ∞ Hi# HÍ~åQÍ~tHá⁄O^•~∞.

51. **దంతులూరి సుబ్బమ్మ**

=∞O`<#"åiáêÖO "åã. =∞O`# ÉÏÑ~åA QÍi Ñ⁄„uH. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 6 <ÅÅ∞ HÍ~åQÍ~tHá⁄O^•~∞.

52. **గుత్తా సుందరమ్మ**

~ÑÖ ^i ÀÑ^ÑÙe=„~∞ "åã. H˘`Ñe JKÛÜ∞º ‰Ω=∂~. KÅ=∞Ü∞ºQÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 1 ãO=`û~O Hi#HÍ~åQÍ~ tHá⁄O^•~∞.

53. **తుమ్మల తులశమ్మ**

HÍ=Ói "åã <åQà§ =∞øàÜ∞ºQÍi ‰Ω=∂~. JáêÉ~å=Ù QÍi ÉÏ~º. LÑC ã`åº„QÇÏOÖ' HÍ~åQÍ~tH<˘O^•~∞. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω 6 <ÅÅ∞ Hi# HÍ~åQÍ~ tHá⁄O^•~∞.

[##O 1912, =∞~}O 1932

54. **ఆరమండ్ల ఉషాదేవి**

`<åe `åÅ∂HÍ ‰Äz#ÑÓ_ "åã. *Ïã N~å=ÚÅ∞ QÍi ‰Ω=∂~. =ÚhâﬁÔ~~å=Ù QÍi ÉÏ~º. Hﬁ\O_Ü∂ Lº=∞OÖ' áêÖÁx, "Å∂~∞ *Ö' 15 <ÅÅ∞ Hi# tHá⁄O^•~∞. 1946Ö' KxáÈÜ∂~∞.

55. **గట్టు వెంకమ్మ**

Ñq∞_=∞„~∞ "åã. âßã<ÀÅOÑ∞#‰Ω HÍ~åQÍ~tHá⁄O^•~∞.

56. **కాంచనపల్లి వెంకమ్మ**

ÑÖÏﬂ_∞ `∂Å∂HÍ "åã. ãÇÜ∞x~åH~}‰Ω 4 <ÅÅ∞ ~å[=∞¿ÇÏO„k *Ö' Hi#tH á⁄O^•~∞.

57. **మోటమర్తి వెంకటనాగలక్ష్మి**

`<åe ^i WO@∂~∞ "åã. H#H^∞~å„Ñ™ê^ QÍi ÉÏ~º. =ºH ã`åº„QÇÏOÖ' tHá⁄O^•~∞.

ప్రకాశం జిల్లా సమరయోధులు

జిల్లా ప్రత్యేకతలు

Q∞O@∂~∞, <Å∂~∞, H~∂flÅ∞ I ÖÏÅ ÉÏQÍÅ#∞ q_nã „ÑHÍâO I ÖÏQÍ U~åÊ@∞ K™ê~∞. Hq„`Ü∞OÖ'x Ü∞„~å„ÑQ_ D I ÖÏ"åã. PO„^Hãi @OQ∞@∂i „ÑHÍâO ÑO`∞Å∞ QÍi [#‡ãÅO XOQÀÅ∞‰Ω 20 H.g∞. Ö'x q<À^~åÜÚ_∞ áêÖO. H˘` I ÖÏ‰Ω „ÑHÍâO I ÖÏ Jx <å=∞H~}O Kã# "å~∞ N HÍã∞ „|Ç‡#O^~_. I ÖÏ‰Ω XH "Ñ ã=Ú„^O.

1. పీసుపాటి త్రిపురాంబ

p~åÅ "åã. "OH@ #~ãOÇÏO QÍi ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ' "Å∂~∞ *Ö' 7 <ÅÅ∞ tH##∞ÉqOKå~∞.

2. కోట సుందరమ్మ

J^OH "åã. 1921–22 ãO=`û~OÖ' Ñ#∞fl x~å~H}À^º=∞OÖ' áêÖÁ#flÑC_∞ `åãÖÏ~∞ P"∞ =∞OQàã∂„`åxfl Ñ#∞fl‰Ω [=∞H\Ï_∞.

నెల్లూరు జిల్లా సమరయోధులు

జిల్లా ప్రత్యేకతలు

<Å∂~∞ lÖÏÖ’ HÀ=Ó~∞ ãg∞ÑOÖ’x QÀQ∞ÖÏÑe J#∞ =∂~∞=¸Å „QÍ=∂xH KOk# P~∞Q∞~∞ =∞ÇÏàÅ∞ âßã<ÀÅOÑ∞<Àº=∞OÖ’ 6<ÅÅáê@∞ Hi#HÍ~åQÍ~tH##∞ÉqOKå~∞. P Q_=∞ÇÏ`∞ J@∞=O\^#fl=∂@! lÖÏ‰Ω XH"Ñ Ñ<åHx f~OÖ’ ÑÖáê_∞Ö’ ã=Ú„^O =^ P„â=∞O LOk. N "<flÅQO\ ~åÑ∞=Ü∞º#∞ Ü∂<åk ~åÑ∞=Ü∞º J< "å~∞, Ü∂<åk*ÏuH Kã# ¡ã=Å=Å P¡Ñ~˘zÛOk. J<H L^º=∂ÅÖ’ áêÖÁ<åfl~∞. 1946Ö’ =∞„^•ã∞Ö’ =ÚYº=∞O„u N @OQ∞@∂i „ÑHÍâO ÑO`∞Å∞ QÍi =∞O„u=~OÖ’ áê~"∞O@s Àã„H@sQÍ ÑxK™ê~∞. uH¯# WH¯_"å_. <Å∂~∞Ö’x N ~OQ<å^ ™êfiq∞ "åi ^"åÅÜ∞O Ju„áêp#"∞#k. lÖÏÖ’ =ÚYº#k ÀÑ<åfl. HÀ™êO„^ <Å∂~∞ #∞O_ NHÍ‰ΩàO =~‰Ω LOk.

1. **పాటూరు బాలసరస్వతమ్మ**

<Å∂~∞ "åã=ÚºÅ∞ 1900 ãO=`û~OÖ’ [##O. É~ ã∞|ƒ~å=∞Ü∞º. qÑ"À^º=∞OÖ’#∞, 1920–21 <å\ ãÇÜ∞x~åH}À^º=∞OÖ’#∞ K∞~∞‰ΩQÍ ÑxK™ê~∞. 'ãOÇÏÑi- J#∞ "å~Ñ„uH#∞ H˘O`HÍÅO É~`À Heû #_áê~∞. 1930–32 Lº=∂ÅÖ’ ÑxKã HÍ~åQÍ~tH##∞É qOKå~∞. 'ât- J#∞ =∂ãÑ„uH#∞ x~fiÇÏOKå~∞. =ÚxûÑÖ H“xûÅ~QÍ ¡ã=ÅOkOKå~∞. 14–9–1975# ãfi~ã∞ÅÜ∂º~∞.

2. వేనాటి చెంచులక్ష్మమ్మ

=~HqÑÓ_ "åã=`ºÅ∞. É~ N áÈÖÏ~_. âßã<ÀÅONÑ∞<Àº=∞OÖ’ áêÖÁx 8–2–1932 #∞O_ 6 <ÅÅ∞áê@∞ Hi#HÍ~åQÍ~tH ##∞ÉqOKå~∞.

3. ముత్తుకూరు కామమ్మ

<Å∂~∞ "åã=`ºÅ∞. #~ãOÇÏÜ∞ºQÍi Ñì„uH. LÑCã`åº„QÇÏOÖ’ áêÖÁx 30–6–1930 #∞O_ 6 <ÅÅáê@∞ Hi#HÍ~åQÍ~tH ##∞ÉqOKå~∞. âßã<ÀÅONÑ∞<Àº=∞OÖ’ 16–3–1932 #∞O_ 4 <ÅÅáê@∞ "Å∂~∞, H#fl#∂~∞ HÍ~åQÍ~åÅÖ’ tH##∞ÉqOKå~∞.

4. పొణకా కనకమ్మ

[##O 1896. `O„_ =∞~∞ÑÓ~∞ H˘O_®~_. É~ ã∞O^~~åq∞~_. H=~Ú„u. =O^=∂`~O, LÑC, âßã<ÀÅONÑ∞<Àº=∂ ÅÖ’ áêÖÁx HÍ~åQÍ~tHÅ ##∞ÉqOKå~∞. „QO^•ÅÜ∂^ºOÖ’ K∞~∞H# áê„` gik. 1923 HÍH<å_ HÍO„Qã∞Ö’ =∞ÇÏàÅ qÉÏQÍxH <åÜ∞H`fiO =ÇÏOKå~∞. <Å∂~∞ lÖÏ HÍO„Qã∞‰õΩ ``e =∞ÇÏàÏ Jº‰õΩ~åÅ∞. ~åR HÍO„Qã∞ Láêº‰õΩ~åÅ∞QÍ, U.S.ã.ã. "∞O|~∞QÍ ÑxK™ê~∞. `ã q^º, ãOÑ∞ãOã¯~} HÍ~º„H=∂ÅÖ’ K∞~∞H# áê„` gik. <Å∂~∞Ö’ Hã∂iÉÏ ™ê‡~H ÉÏeHÅ áê~âßÅ#∞ ™êÑOKå~∞.

á⁄}HÍ H#H=∞‡

5. బెజవాడ లక్ష్మీకాన్తమ్మ

[##O 4–2–1921. |∞zÛ~_áêÖO "åã=`º~åÅ∞. uH¯=~Ñ` ~åq∞~_ QÍi Ñì„uH, É["å_ QÀáêÅ~_ QÍi ^~‡Ñufl. âßOuxH`<Å`À q^•ºÉÏºãO. =ºH ã`åº„QÇÏOÖ’ áêÖÁx "Å∂~∞ *Ö’ tH#∞ÉqOKå~∞.

6. **ఓరుగంటి మహాలక్ష్మమ్మ**

[##0 1885. HÍ=e "åã=ÛºÛ~åÅ‰. `O„_ `∂=ÚÅ∂i t=HÍ=‰Üº. É~ "OH@ã‰|ƒÜ‰º. ãÇÛÜ‰ x~åH~}, q^j=G^ÇÏ#O, MÏn, =‰^ºáê#=ºu~H, LÑCã`åº„QÇÛÅÖ’ áêÖÁx, Hi#HÍ~åQÍ~ tHÅ ##‰ÉqOKå~‰. =‰~}O 1945.

7. **చవ్వాకుల మైత్రేయి**

K"åfi‰ΩÅ "‰„`~Ú

<Å∂~‰ "åã=ÛºÖ# F~‰QO\ "OH@ ã‰|ƒÜ‰º QÍi ‰Ω=∂~. `# ^âÉH QÜ∂Å`À q^j =G|ÇÏ+¯~}, âßã#kH¯~}Àº=∂Å‰Ω „Ñ[Å#‰ L„~∂` Å∂yOKå~‰.

8. **కూరపాటి మంగళాంబ**

<Å∂~‰ "åã=ÛºÖ# H$ëê~å=ÛQÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ‰<Àº=‰OÖ’ áêÖÁx "Å∂~‰ *Ö’ 21–3–1932 #‰O_ 6 <ÅÅ‰ tH##‰ÉqOKå~‰.

9. **పల్లా ఓబులమ్మ**

<Å∂~‰ lÖÏ HÀ=Ó~‰ ^i QÀQ‰ÅÑe. `O„_ "OH@™êfiq‰~_. âßã<ÀÅOÑ‰<Àº=‰OÖ’ áêÖÁx 11–10–1932 #‰O_ 6 <ÅÅ‰ áê@‰ "Å∂~‰, H#fl#∂~‰ *à§Ö’ tHÅ##‰ÉqOKå~‰.

10. **గుడి పిచ్చమ్మ**

HÀ=Ó~‰ ^i QÀQ‰ÖÏÑe "åã=ÛºÛ~åÅ‰. `O„_ áêÑ~_. âßã<ÀÅOÑ‰ <Àº=‰OÖ’ áêÖÁx, "Å∂~‰, H#fl#∂~‰ *à§Ö’ 11–1–01932 #‰O_ 6 <ÅÅ áê@‰ tH##‰ÉqOKå~‰.

11. **గుడి పోలమ్మ**

HÀ=Ó~‰ ^i QÀQ‰ÖÏÑeH KOk# JÜ‰ºÑ~_ ÑÛ„uH. âßã<ÀÅOÑ‰ <Àº=‰OÖ’ áêÖÁx, "Å∂~‰, H#fl#∂~‰ *à§à’ 11–10–1932#‰O_ 6 <ÅÅáê@‰ tH##‰ÉqOKå~‰.

12. పినకటి పోలమ్మ

QÀQ౼ÖÏÑeH KOk# ~OQÜ౼º ÑÌ„uH. âßã<ÀÅOÑ౼<Àº=౼OÖ’ 6 <ÅÅ áê@౼ Hi#HÍ~åQÍ~"åã=౼#౼ÉqOKå~౼.

13. ద్వారం పుల్లమ్మ

QÀQ౼ÖÏÑe "åã=ÌºÖ# ZÖÏ~_ ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ౼<Àº=౼OÖ’ 6 <ÅÅ áê@౼ Hi#HÍ~åQÍ~"åã=౼#౼ÉqOKå~౼.

14. దుర్భా రమణమ్మ

<Å∂~౼ "åã. "OH@~å=౼Ü౼º ÑÌ„uH. âßã<ÀÅOÑ౼<Àº=౼OÖ’ 6 <ÅÅ áê@౼ Hi# tHá⁄O^•~౼.

15. పొన్నలూరు రమణమ్మ

<Å∂~౼ "åã "OH@~å=౼Ü౼ºQÍi ÑÌ„uH. âßã<ÀÅOÑ౼<Àº=౼OÖ’ 6 <ÅÅ áê@౼ Hi#HÍ~åQÍ~tH<˘O^•~౼.

16. కావేటి రమాతిలకమ్మ

"OH@yiÖ’ 26–1–1943# ™êfi`O„`ºk# T~yOÑÌ#‰Ω <åÜ౼H`fiO, tH.

17. కోబాక రుక్మిణమ్మ

"OH@yiÖ’ ã౼|ƒÜ౼ºQÍi ÉÏ~º. =ºH ã`åº„QÇÏOÖ’ 1941Ö’ 3 <ÅÅ áê@౼ tH##౼ÉqOKå~౼.

18. పి.డి. సామ్రాజ్యం

HÍ=e `åÅ∂HÍ "åã. `å\K@౼#౼O_ HÅ౼wÜ౼_®xH =ºu~HOKå~౼. Hfi\O_Ü∂ Lº=౼OÖ’ áêÖÁx, tH##౼ÉqOKå~౼.

19. చీల సరోజిని

"OH@yiÖ’ 26–1–1943# ™êfi`O„`ºk# T~yOÑÌÖ’ áêÖÁ<åfl~౼. tH.

20. **రామలింగం సుబ్బమ్మ**

QÀQ¤ÖÏÑeH KOk# ã¤ÉÏƒ~_ ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ¤<Àº=¤OÖ’ 6 <ÅÅáê@¤ Hi#HÍ~åQÍ~tH##¤ÉqOKå~¤.

21. **తిక్కవరపు సుందరమ్మ**

<Å∂~¤ "åã ~åq¤~_ ÉÏ~º. É~ ãÇÜ¤ x~åH~}Àº=¤OÖ’ *Å¤‰Ω "o§#ÑC_¤, P Lº=∂xfl H˘#™êyOKå~¤. <Å∂~¤Ö’ WO\O\H "o§ q^j ^¤ã¤Å#¤ ¡ãHiOz, JyflH PÇïu KãOk. ÇÏi[<Àº=¤OÖ’ K¤~¤‰ΩQÍ áêÖÁ<åfl~¤. eH¯~¤ ëêÑÅ =^ ÑH\OQ¤ [iáê~¤. 1936Ö’ =¤~}OKå~¤.

22. **బుత్తారం సుందరమ్మ**

<Å∂~¤Ö’ ÑKÛºÜ¤ºQÍi ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ¤<Àº=¤OÖ’ 6 <ÅÅ¤ tH##¤ÉqOKå~¤.

23. **సుబ్బవరపు తాయారమ్మ**

<Å∂~¤ "åã á⁄#flÅ∂~¤ ~å=¤Ü¤º ‰Ω=∂~. 1930Ö’ âßã<ÀÅOÑ¤ <Àº=¤OÖ’ 6 <ÅÅáê@¤ tH##¤ÉqOKå~¤.

24. **చవనం తిరుపతమ్మ**

QÀQ¤ÖÏÑeH KOk# ã¤ÉÏƒ~_ ‰Ω=∂~. âßã<ÀÅOÑ¤<Àº=¤OÖ’ 2 ™ê~¤ Hi# HÍ~åQÍ~ tH##¤ÉqOKå~¤.

25. **తిరుపతమ్మ**

<Å∂~¤Ö’ âßã#kHÍ¯~O Kã#O^¤‰Ω tH.

26. **రెంటాల వేంకటసుబ్బమ్మ**

Ñ<åHh f~å# Ñeáê_¤H KOk# "OH@ H$+Ü¤º ÉÏ~º. âßã<ÀÅOÑ¤ <Àº=¤OÖ’ 6 <ÅÅáê@¤ Hi#HÍ~åQÍ~tH##¤ÉqOKå~¤.

అనంతపురం జిల్లా సమరయోధులు

1. **ఇల్లూరు కేసమ్మ**

J#O`ÑÙ~O ^i WÅ∂~∞Ö’ 1922Ö’ [x‡OKå~∞. #~ûÑÊQÍi ‰Ω=∂~. Hﬁ\O_Ü∂ Lº=∞OÖ’ áêÖÁx, "Å∂~∞ *Ö’ 2–10–1942 #∞O_ ~O_∞ <ÅÅ∞ Hi#tHá⁄O^•~∞.

వరంగల్లు జిల్లా సమరయోధులు

1. **కొర్రా బుచ్చమ్మ**

[#QÍO `åÅ∂HÍ |ÇÏ~å<åÑe "åã. =∞ÅÜ∞º ‰Ω=∂~. <*ÏO =ºu~HÀº=∞OÖ’ 25–8–1948 ~*ÏHÍ~∞, x*ÏO áÈbã∞Å∞ „QÍ=∞OÃÑ [iÑ# HÍÅ∞ÊÅÖ’ JH¯_HH¯_ =∞~}OzOk.

చిత్తూరు జిల్లా సమరయోధులు

1. తంబళంపల్లి నల్లప్పరెడ్డి శకుంతల

[##0 1927. =∞^#Ñe `åÅ∂HÍ `0|à0Ñe "åã. uH¯=~Ñ ~åq∞~_ QÍi Ñ„uH. H$ëê~_QÍi ÉÏ~º. 1943Ö' =∞„^•ã∞ Hfi<"∞s HàÏâßÅÖ' qº#Éºãã∞0_QÍ<, =∞„^•ã∞Ö'x Jxfl HàÏâßÅÅ‰Ω ãOÑ∞\`Ñ~z, q^•ºi Lº=∂xfl xi‡0Kå~∞. ZQ∂‡~∞ "∞I„ã@∞ Z^∞@ ÑH\0Q∞ [~Ñ_0=Å "Å∂~∞ *Ö' 6 <ÅÅ∞ tHá⁄0^•~∞.

ప్రత్యేకతలు :

J#0`Ñ~0, z`∂~∞ IÖÏÅ#∞0_ XH˘H¯~∞ =∂„`"∞ ãÅ∞ *Å∞HàÏ§~∞. H_Ñ, H~∂flÅ∞ IÖÏÅ#∞0_ Z=fi~∂ Ö~∞! D IÖÏÅ#∞ ~åÜ∞Åã=∞ J0\Ï~∞. J#0`Ñ~0 IÖÏÖ' N ÑÑÓÊ~∞ ~å=∂Kå~∞ºÅ∞, N HÅ∂~∞ ã∞ÉÏƒ~å= ã=∞~åxH <åÜ∞H`fi0 =ÇÏ0Kå~∞. *Å∞tH##∞Éq0z# N hÅ0 ã0r=~_ ~åRÑu Ñ^qx á⁄0^_0 qâ+0. H~å@H ãiÇÏ^∞ ~åR0. IÖÏÖ' Hki Q˘ÑÊ #~ã0ÇÏH„`0. =Ú~å, ÇÏ`åº~å[HÜ∂Å =Å Z‰Ω¯==∞0k ã=∞~g~∞Å∞ HÍÖ^xÑã∞0k.

z`∂~∞ IÖÏÖ' „Ñ=ÚY Ñ}ºH„`0 u~∞Ñu, ãfi~=Úv#k „Ñ^•#"∞#k. ã=∞~0Ö'H Z‰Ω¯==∞0k "à§Ö^∞. `q∞à<å_∞, H~å@H ãiÇÏ^∞Å∞.

H~∂flÅ∞ IÖÏÖ' Z‰Ω¯==∞0k Ñ~∞+µÅ∞ ã=∞~0Ö'H ^∂HÍ~∞. NâÅ0, =∞Ç#0k, JÇÏŸaÅ0, Ü∂Q0\ „Ñ=ÚY Ñ}ºH„`åÅ∞. `∞0QÉ„^ „Ñ^•#"∞# #k.

హైద్రాబాదు జిల్లా సమరయోధులు

జిల్లా ప్రత్యేకతలు

ÀÇÏ„^•ÉÏ^#O_ =ÚQ~. #ÖÁO_ #O_ XH~, =~OQÅ IÖÏ#O_ XH¯~ =∂„`O ãÅ *ÅHàÏ§~. JkÖÏÉÏ^, x*Ï=∂ÉÏ^, HsO#Q~, =ÇÏ|∂É#Q~, "^H, Y=‡O, ~OQÍ~_ IÖÏÅ#O_ Z=fi~∂ *Å‰Ω "à§Ö^. D IÖÏÅhfl HeÑ `ÅOQÍ}Ï JO\Ï~. x*ÏO =ºu~HÀº=OÖ' áêÖÁ#fl "å~O`å ã=~Ü∂^Ö#x HO„^„ÑÉ`fiO „ÑH\OzOk. JÑÊ\' Jk qH¯e "#H|_# „áêO`". S` Ñ~+µÖ‰Ω¯= =Ok ã=~OÖ' áêÖÁ<åfl~. ™êfiq ~å=∂#O^ f~, |∂~Å ~å=H$ëê}~å=, Ñ.q. #~ãOÇ~å=, HÍà'r, ^•â~k „ÑÉ$`Å <åÜH`fiO =ÇÏOKå~ „Ñ^•x Ñ.q. #~ãOÇ~å= ^âOÖ' ``e `ÅQ =ºH.

1. సంగం లక్ష్మీబాయి

ãOQO ÅH;ÉÏÜ

1911Ö' Ñ\Hã~Ö' [x‡OKå~. _. ~å=Üº QÍi Ñ„uH. 1926Ö' QO@∂~Ö' âß~^•xH`< ã∂¯Ö #O_ `ÅQ, ãOã¯ $`OÖ' 'q^+=}- á⁄O^•~. z„`HàÖ' _á⁄=∂, 1942Ö' HÍ~fi (ÑÓ<å) qâfiq^•ºÅÜO #O_ Ñ@É„^` á⁄O^•~. 1928Ö' ã=< =ºu~HÀ^º=OÖ', LÑCã`åº„QÇÏOÖ' "Å∂~ *Ö' 1 ãO=`û~O HÍ~åQÍ~ á⁄O^•~. 1932Ö' QÍOnr`À x~åÇ~nHÖ' áêÖÁ<åfl~. ãfi^j Lº=OÖ'

K∞~∞H# á‚`, q^j=ã∞=ÙÅ#∞ |ÇÏ+¯iOK_O [iyOk. 1951Ö’ `ÅOQÍ}ÏÖ’ É∂^•# Ü∞[OÖ’ PKå~º q<ÀÉÏÉÏ"`À Ñ~º\OKå~∞. 1952Ö’ ÀÇÏ^~åÉÏ^∞Ö’ 'WOk~åã^<- „á‚~OaOz J<å^ ¿ãÅ‰Ω P„âÜ∞O HeÊOKå~∞. _®. |∂~∞Å ~å=∞H$ëê~å=Ù „ÑÉ∞`flOÖ’ 1954–56 =∞^º q^•ºâßY LÑ=∞O„uQÍ ÑxK™ê~∞. 1957–71 =∞^º Ö'HãÉ ãÉ∞º~åÅ∞. ™êfi`O„`Àºº=∞OÖ’ K∞~∞‰ΩQÍ á‚ÖÁ#flO^∞‰Ω ÉÏ~` „ÑÉ∞`fiO '`å„=∞Ñ„`O-`À ã`¯iOKå~∞.

2. పద్మజానాయుడు

Ñ^‡*Ï<åÜÚ_∞

ÀÇÏ^~åÉÏ^∞Ö’ 17–11–1900# [x‡OKå~∞. `e^O„_∞Å∞ ã~ÀIh <åÜÚ_∞, "∞[~ Z"∞. QÀqO^~åAÅ∞<åÜÚ_∞. z#fl<å_ QÍOnr „ÑÉÏ=O Z‰Ω¯=QÍ LOk. 1920Ö’ uÅH ãfi~å[º xkH q~åàÏÅ∞ ¿ãHiOKå~∞. ÉÏ~` *ÏfÜ∞ HÍO„Qã∞ ÀÇÏ„^•ÉÏ^∞ âßY ™êÑ‰ΩÅÖ’ XH~∞. 1929Ö’ ÀÇÏ„^•ÉÏ^∞ ¿ÑQ∞ x"å~} ãOÑ∂xfl ™êÑOKå~∞.

2–1–01942# Hfi\O_Ü∂ Lº=∞OÖ’ J~ãJÜ∂º~∞. 1947–48 =∞^º ÀÇÏ„^•ÉÏ^∞ ~*ÏHÍ~ Lº=∞O ãO^~ƒOÖ’ [iÑ# ^∞âÙ~ºÅ#∞ HO_‰Ω H\#@∞QÍ x"kH#∞ ~∂á⁄OkOKå~∞. WO_Ü∞< HÍ#Ê~<Û PÑ ™È+Ö =~¯ ÀÇÏ„^•ÉÏ^∞ âßY#∞ <ÖH˘ÖÏÊ~∞. 1950–52 =∞^º ÉÏ~` ~å*ÏºOQ Ñi+^ ãÉ∞º~åÅ∞. 1956–67 =∞^º ÑtÛ=∞ÉOQÍÖ Q=~fl~∞QÍ ÑxK™ê~∞. 'Ñ^‡qÉ∂+}- a~∞^•xfl á⁄O^•~∞. #∂º_bÖ’x [=ÇÏ~åÖ <„Ç¯ ™ê‡~H =¸ºIÜ∞O, Ö„|sH K~‡<QÍ, <„ÇÏ ™ê‡~H xk K~Ñ~Û<QÍ ÑxK™ê~∞. 2–5–1975Ö’ _bÖ’ =∞~}OKå~∞.

3. సుమిత్రాదేవి

ÀÇÏ„^•ÉÏ^∞Ö’ 9–10–1918# [x‡OKå~∞, ^g„Ñ™ê^ÉÏ~º. P~º ã`åº„QÇÏ ãq∞u `~ÑÙ# 1938Ö’ ãqÖ e|sã Lº=∞OÖ’ á‚ÖÁx,

HÍ~åQÍ~tH á⁄O^•~∞. WO_Ü∞< Ü ¸ xÜ∞< qb<À^ºOÖ' K∞~∞‰ΩQÍ áêÖÁ<åfl~∞. ÅÇÏ„^•ÉÏ^∞Ö' ÅÑ‰Ω¯ „áê^q∞H áê~âßÅÅ#∞ <ÖH˘ÖÏÊ~∞. ÅÇÏ„^•ÉÏ^∞ ^o` *Ïu ãOÑ∞ HÍ~º^i≈, MÏn „ÑKå~ ãOÑ∂Å#∞, K~å¯ãOÑ∂Å#∞ U~åÊ@∞ K™ê~∞. 1957 #∞O_ 1978 =~‰Ω âßã#ãÉ∞º~åÅ∞. ÅÑ^ LÑÊÖÖ' ÉÏÑÓI ¿ã"å ã^<, J<å^•„â=∂xfl ™êÑOKå~∞.

నల్గొండ జిల్లా సమరయోధులు

1. **ఆరుట్ల కమలాదేవి**

1921Ö’ É’#yi `åÅ∂HÍ =∞O„`Ñ¶iÖ’ [##O. ÅÇÏ„^•ÉÏ^∞ "åã. ~å=∞KO„^•~_ ÉÏ~º. q^•ºixQÍ LO_QÍ P~º ã=∂[O HÍ~º„H=∂ÅÖ’ K∞~∞‰ÑQÍ áêÖÁ<åfl~∞. 1942–44 =∞^ºÅÇÏ„^•ÉÏ^∞ =∞ÇÏàÏ ã=∂[O „Ñ^•# HÍ~º^i¸, `ÅOQÍ}ÏÖ’ ~å[iH =ºu~H HÍ~º„H=∞OÖ’ ~ÇÏãºOQÍ `# áê„` x~fiÇÏOKå~∞. ~*ÏHÍ~ ^∞âÛ~ºÅ‰Ω =ºu~HOQÍ ¿ãÅÖ’ ™êÜÚ^ Q¡iÖÏ ÜÚ^•xH <åÜ∞H`fiO =ÇÏOKå~∞. P"∞ WO\x ~*ÏHÍ~∞ ^ÀÑ_ K™ê~∞. 1952–56 =∞^º ÅÇÏ„^•ÉÏ^∞Ö’ ~åRâßã#ãÉ‰Ω 1957–67 =∞^º PO„^„Ñ^â âßã#ãÉÖ’#∞ ãÉ∞º~åeQÍ QOc~ÀÑ<åº™ê eKåÛ~∞.

2. **మల్లు స్వరాజ్యం**

ã∂~åº¿Ñ@ `åÅ∂HÍ, HÍkfi~åÅ H˘`Q∂_OÖ’ 1931Ö’ [x‡OKå~∞. cq∞~_ ~åq∞~_ QÍi Ñ¶„uH, "OH@#~ãOÇ~_ QÍi ÉÏ~º. =∂i¯ûã∞ HÍ~ºHÖÏáêÅÖ’ K∞~∞H# áê„` áÈ+OKå~∞. 1945–48=∞^º <*ÏO, ~*ÏHÍ~ =ºu~HáÈ~å\Ïxfl ~ÇÏãºOQÍ #_áê~∞. P"∞ WO\x ~*ÏHÍ~∞ `Q∞ÅÑ\Ï~∞. ~åR=∞ÇÏàÏ ãOÑ∞ ãÇÜ∞HÍ~º^i¸QÍ, ÑxK™ê~∞. =~OQÅ∞, HsO#Q~, PkÖÏÉÏ^∞ lÖÏÅ Pk=∞ *Ï`∞Å"åiH ZO`À ¿ã= K™ê~∞. 1975Ö’ PO„^„Ñ^â âßã#ãÉ∞º~åÖ<å~∞.